

U LUFUYULO KULI NŌNGWA YA LISYU

Ndaga ugwe, Nkundwe Neville.

Une ndinkuyoba kwa Nkundwe Neville, “Ugwe usisimikísye ukuti ugwe ukaya na kayabo kanini ka bupakígwe ulubunju ulu?”

² Une ngwísa ukusuluka ukwípùtila ababine. Pala bálipo abāndu bāmo bībūngēnie mu iki uswe . . . ilya Ndungu ndubūnju. Iki une mbagíle ukukóla kula, une ndinabo itolo abēne ukwisa kuno ku kipanga. Kangi une—une akabalilo kosa ngwinogona ikyene kyo kinunu ukwiputula ababine ukusyungutula ikipanga. Une ngamanya. Une nkiganile ikipanga, kangi ukwisa kuno kuko ikilundilo, abandu panja apa bikwiputa.

³ Kangi ālipo u ndindwana unnini kunyuma kula, u ndindwana unnini ummogi ukukinda bosa, fiki, une ngwinogona umwene itugesye pa buyobumo panja apa lilino, linga abandu bakabukile ku kāya. O, une ngukéta lilino. Kangi ako ko kāndu kamogi ukukinda. Kangi umwene yo mbine fiyo. Kangi uswe twapilikisyaga, akabalilo kako uswe twapilike indumi ya ndimi nu kusanusa yikukīndilila nkyeni. Kangi uswe twāpilikisyāga, kangi uswe twīnogonāga uswe twāpilikisye ukuti ikīndukimo kyāyobigwe isya kalīndwāna akanini kamo. Kangi uswe twāgulilāga ukukéta linga u Ntwa apele i ndumi, iki ukuyoba nkati mula. Loli une ngwinogona undindwana unnini yula ali kanunu lilino, kangi ikuyaga kanunu. Kangi polelo . . .

⁴ Kangi pala ālipo u nkíkùlu uyu ātāgile ukukéta kwāke, yōpe, kangi uswe twāmmwīputilāga umwēne. Kangi u nnyāmbála yumo mu ambulasi panja pala, u ndumbilili. Une ndikusakikisya ukuti umundu yula abagíle ukuya amapaundi malongo matatu na mahano, pamo malongo mana. Itolo—itolo fiyo, fiyo . . . Kangi polelo une ndinkwisa pasi ukwakubiputula abene.

⁵ Kangi i nōngwa une nāli mu luko lwa kwīlāmwa, fiyo, ikifōndeko kilinkugwa ukufuma pa līno lyāngu. Kangi une ngukub’ulukufi kwa nīmwenē, ulubūnju ulu, ukukilania ubuyo bula ukufuma pa līno lyāngu pala, mu nkyēne pala. Kangi abēne bikumbūla une lilino une mbagile ukuya na gēne ukusya ukusōsyāpo, kangi utukopo ukubīkígwa pamwanya pa gēne. Kangi popāpo ubukusi bwabukāngāle ubu itolo bukwāfulila mmwanya, kyo kīndu kyēne une mmenye. Kangi une nāli ni kifōndeko mu limo lila, kangi mu luko lumo lwa sinda gwa ikyene, kangi akabalilo kāko une nālyāndíle ukuyoba, ugwe ubagíle ukwipilika ikyene, u mbelo luko lumo gukugutula panja,

ugwe—ugwe umenye iki une ngusanusya, panja ukukilania imilomo gyāke. Kangi ikyene kikukupela ugwe u luku lwa kuyobela palulimi, ngati.

⁶ Uswe naloliloli twe bāndu ba lusako ukuya būmi ulubunju ulu, kangi ukuya babagili ukwisa ku kipanga. Kangi pisiku lyaku kilabo yo Krismasi, ukugūlila panongwa ya lusekelo lūlo abēne bali nalo, iki, une—une ngusubila une. . . Balipo abana bingi fiyo apa ulubunju ulu, polelo une ngumilisyaga itolo ukuya kimyemye. Muketile? Kangi uswe twe bakusi, utubalilo tumo, uswe tukuyoba ifindu ifi abanike bakabagila nukupilika, umwe mumenye.

⁷ Loli, une ngwinogona i kipanga kisile ukuya nakyo ikyābupi ikinini apa ku banike abanini, ukufuma pa kabalilo. Une naketaga itolo ikyene ukukilania, kunyuma kula. O, ugwe kulonda ukusyāla. Ukufuma pa sukulu ya Ndungu, umwe itolo koleléla pāpo, muketile, panongwa yakuti une—une ngwinogona abene bali ni fyābupi kunyuma kula kuli binitu abanini, ukupa panja ulubunju ulu. Kangi akabalilo kāko une. . . Umwe binitu banini, mukukumbukila, akabalilo kāko uswe tukubōmba iki, une ngulōnda ukutēndēka iki pabwelu, ikyēne kikaya Santa Klaus, panongwa yakuti ako ko kapango aka lisiku limo umwe mukwisakumanyilaga akene ko nakimo ku kene. Loli ikyene kyo ukufuma kwa Yeso Kristi, u Bwanaloli bwa bwanaloli bosa, umwe muketile, u Mwanundumiana gwa Kyala. Kangi uswe tukubāpa umwe akābupi akanini aka, ulubūnju ulu, panongwa yakuti ikyēne ko kubaleka umwe ukumanya ukuti akabalilo kamo Kyala āpēle ikyabupi ikulumba ikikīnda-fyōsa iki kyābagile ukupīgwa ku luku lwa būndu: Mwanundumiana Gwāke. Kangi uswe tuli ni njila iyabulōndo, ukukibonesya ikyēne. Kangi kikayapo nakimo uswe tubagile ukupa ukufwānikisya na kila. Lōli itolo ukuya bākufwa, yumo ku nnine, uswe tukubōmba ikyo.

⁸ Lilino, une nāyaga pakugūlila mpaka Pandungu ugu gukwisa. Kangi une lumo nguyaga, mulimosa, pa kindukimo iki une nālōndāga ukuyoba. Kangi ikindukimo ki—kimanyigwe kwa uswe, ku kāya, ikya mboniboni, ukuti une ngufimbilisigwa ukukikonga ikyene panja. Kangi ikyene kyo mu luku lumo. . . Ikyene kyo mu luku lumo, mbubonekelo, kikuyaga mu luku lwa magengelemia, lōli uswe tutikulōndamo siku ukwīnogōna ukuti iki Kyala ikuyoba kyo kyamagēngelēmia. Gwāke—Gwāke unsito go mpepe.

⁹ Kangi ukuya ukuti Ndungu ugu gukwisa, Kyala itikisiyege, uswe tukuyaga nu—nu bubombelo apa ubu bo itolo kikāli i Kilabo kya Kyinja Ikipya, linga u Ntwa asangalwīke na uswe ukuya nu bubōmbelo ubu. Kangi uswe tukulonda ukuya nu lukomano lwakulubunju, ulwiputo pa babine, kangi lumo ububōmbelo bwa losyo. Polelo une nālīnogwīne, fumusya ikyēne pānja ku binitu, ukuti abēne babagile ukwisa mula. Polelo

uswe twisakuyaga nu lubunju lwa Pandungu kang'i ikilo kya Pandungu. Kang'i polelo abāndu bikulōnda ukusyāla ku Kinja Ikipya, polelo uswe tuli ni. . . Tukuyaga na Gonela-kūko, akabalilo aka? [Nkundwe Neville ikuyoba, "Ena."—Nsimbi.]

¹⁰ Bisakuyapo abalumbilili ba bingi apa, bisakuyobaga ikilo kya Kyinja Ikipya, mpaka pakilo-pakati. Kang'i—kang'i uswe tukukōléla abalumbilili bo bala ukwisa nukuyoba. U Ntwa itikisyege, une ngulonda ukuya yumo mwa bene uyu alinakyo ikindukimo ikyakuyoba pa kilo Kyinja Ikipya.

¹¹ Kang'i polelo Pandungu ugu gukwisa, une ndinkwinogona une ngutwalaga ubugoloke bwa findu ifi fikuboneka, ifi fibōmbígwe, ukunāngisya mūmo Kyala ikubōmbéla na bāndu Bāke, nukutwāla ikyēne kulakula kula ku—ku bunoge apa ku kipanga.

¹² Kang'i mwe bingi ba umwe mukuswiga isya mbombo iyi ya nsongo gwa sikali iyi uswe tukukindamo. Ikyēne kisēngēme. Kang'i popāpo une ngulōnda ukubabūla umwe mūmo kila kyāboníke, pōpe. Kang'i une ngwinogona, ikylene kikuyaga, ukuyoba ikylene kang'i, u Ndungu ugu gukwisa, polelo une ngugūlilaga itolo mpaka Pandungu ugu gukwisa. Kang'i ngugela ukuyoba kwa umwe panandi, ulubunju ulu, ukufuma mu Lisyu. Muketile? Kang'i u Ndungu ugu gukwisa, une—ngugelaga uku, linga Kyala ikwitikisya, ukubabula umwe mumo ikylene kyosa kikwisaga, nukutwāla kwa umwe aligwesa gwa findu ifi u Ntwa āyobíle, kang'i kētésya ikyēne kyātíkíle itolo katikati ku buyo bwāke, itolo kibíkígwe katikati pa buyo. Muketile? Umwēne atikuyoba kalikōsa akasobi.

¹³ Lōli, lilino, ikindu kimokyēne iki une ngulōnda ukuyoba ulubunju ulu, ukuti une lumō ndisakubōmba, ndisakubōmba u Ndungu ugu gukwisa, kyo kyakufwāna ni kindukimo iki kyābonike mmayolo. Une nilaamwaga panini pa kwingila muno ulubunju ulu, panongwa yakuti une naloliloli luko lwakulasuligwa lōsa, mwakuti une—une ndikwipilika fiyo ngati ikyēne mma. Lōli ukuya ukuti une ndi apa, mulimosa, une ngugelaga ubununu ukukīnda bosa ubu une mbagíle.

¹⁴ Kilo bo kukāli ukuyako mmayolo, une nāli ni bayāti, Nkundwe na Kalumbu Sothmann, mūmo uswe tukumanya apa, yumo gwa bakyungakyūma ba kipānga, kang'i unkasi gwāke, bālisile kula ukuyātíla nkasi na une. Kang'i uswe twāyobaga pa ngomano isi sikwīsa mu Phoenix nukusyungutíla, linga ikyēne kikuyaga bwígāne bwa Ntwa. Kang'i uswe twali māsō mpaka ukufwana sinda gwa sala kalongo, une ngusakikisya, kang'i une ndinkubuka ukugona utulo pa buyobumo ukusyungutíla kalonga na yimo.

¹⁵ Kang'i akabalilo kamo nkilo, une nāgogwile i njosi. Kang'i mu njosi iyi une numbwene umundu yumo uyu ābagíle ukuya tata gwangu; unkulumba, unnyāmbāla unnywāmu, itolo ukwimilila,

ukuyobela nkifwāni, tāta gwāngu. Une numbwene unkikulu, akābonekaga ukuya bo yu māma gwangu; loli, pópe, umwene abagisenie ukuya mama gwangu. Kangi unnyambala uyu (uyu abagile ukuya bo yu tāta, undume gwa nkikulu uyu) nubugāsi antamiaga umwene, mpaka umwēne āli nakyo ikiyēngo kya lubabu, kangi umwēne ankōlelelaga umwēne mmwanya bo *ulu* nukuntika umwēne ni liyēngo lya lubabu, kangi umwēne āgwilāga pānja nukubūka pāsi. Kangi polelo—kangi polelo, bo kakindilepo akabalilo, umwene ikugomokela kangi. Kangi umwēne endenekaga ukusyūngutila, ukwiyāndila ukuti āntike umwēne kangi, umwēne āntikāga umwēne kangi. Kangi une nalimile panja pa butali, nguketesya icyene.

¹⁶ Kubumalikisyo, une filinkumfwāna itolo pa kyene. Kangi une nāli kubutali fiyo nninipo ukukinda u nnyambala uyu, ābagile ukuya bo tāta gwangu. Polelo une ndinkwenda ukusegelela ku mwene nukubika ulobe lwangu nkisyo kyake. Une ndinkuti, “Komma ukuntika umwene kangi.” Muketile? Kangi akabalilo kāko une nābōmbile, ikindikimo kilinkwānda ukuboneka. Ingongi syāngu silinkwānda ukutupa, kangi une ndinkukaba imikulumba, iminywāmu iminyōfu igwabunyāmbala. Une ngaketamo siku iminyofu gya luko ulu. Kangi une itolo ndinkummwega unnyambala yula pa kolala, kangi une ndinkuti, “Komma ukuntika umwene kangi. Linga ugwe kubomba, ugwe kufimbilisigwaga ukubomba na une linga ugwe kuntika umwene kangi.” Kangi unnyambala alinkundetemesya une, kangi alinkundeka umwene pamwene. Une ndinkusumuka.

¹⁷ Mulimōsa, ndambalele pala, itolo nkabalilo, ena, ukusanusya kwa ikyo kulinkwisa. Yula āli, ena, u nkikulu, gwa nkifwāni ukuyoba, yo Kipanga, uyu yo luko lwa mama. U tāta yo kipanga-kipāgūke pa mwene, iki kikulagila pamwanya pa Kipanga, bo yu ndume pa nkasi. Kangi ifyene fyo fipanga-fipāgūke ifi fikutika i Kipanga kila, kangi nukundeka mma Umwene ukusumuka pa malundi Gāke bo ulo. Itolo, akabalilo kōsa Umwēne ikugela ukusumuka pamo ukubōmba ikindikimo, abēne, abāndu nkati mula, ikipānga-kipāgūke kikutika Umwēne pāsi. Kangi icyēne itolo kikusanusya ukubika gimo—gimo iminyōfu gya lwītiko panja apa ukūmilisya ukusosola ulōbe lwāngu panja pala, nukuyoba, “Ugwe kubomba na une. Muketile?” Panongwa yakuti, balipo abandu bamo nkati mula aba bāke Kyala. Kangi ikyo kyaali kinunu mosa. Ukufwana. . .

¹⁸ Uswe twali kifuki isala ibili, pamo sitatu, une ngusakikisya. Kangi u mwanundindwana gwangu, yumo mwa bene, Rebekah, kunyuma kula, umwene ikubomba imbombo ku Kipatala kya kiMethodisti mu Louisville. Yo, o, yula uluko lwa ugwakumanyila lwa bumanyisigwe bwa nāsi. Ikyēne kyo “myenda gya kande,” abēne bikubabilikila abēne, pamo ikindikimo bo ikyo. Kangi umwene aali, umwene. . . Abene

balinkolile umwene ukwisa kula ulubunju lula, kangi ikyo kyo iki kyalinsumwisye une. Kangi ukwēne kwāli bulābile, kangi umwēne, na kamo akāngi akanini akanine kakusukulu apa, abēne—abēne bikubōmba palikimo, kangi nayaga pakubega abene kula ku Louisville. Abene bafimbilisigwaga ukuyapo pala pa sala ya kalongo. Kangi u nkasi āswīgāga nongwa ya fiki umwēne ātoligwāga ukwīngila nkyūmba. Une nali nakyo ikyēne kifūngigwe.

¹⁹ Lilino, une ndinafyo ifindu fingi ifyakuboneka mu bumi bwangu, loli une ngabombamo siku na kandu kamo bo ako. Une ndinkubūka mu njosi yapamusi. Une ngamanya ukusanusya. Une ngayamo siku na kalikōsa bo ikyēne mu būmi bwāngu. Loli, bo une, ikylene kikuboneka ukuti une nasyaganiaga ukuti ikylene kyaali mboniboni, kangi une naali mu mboniboni. Loli une nayobaga nu mwanundumiana gwangu, Yosefu. Uyu, umwene akaali nkyumba akabalilo kala. Loli mu njila yimo, itolo mumo ikylene kyatikile une, une nayobaga kwa Yosefu.

²⁰ Kangi une—une ndinkukēta mmwanya. Kangi mu luko lumo mu bubūmbe bwa piramidi, twīmīle pankyēni pa une, twāli utuyuni utunandi, ikindukimo ngati sinda-gwa-inchi mbutali. Kangi utwene twāli, pa mwanya, pa samba, syalipo i . . . mbagile ukuyoba, itatu pamo ina. Polelo, ulwakukōnga, ulusāmba lwakukōnga lwāli nasyo lumo lwēle pamo kalongo. Kangi pāsi kūsi, syāli kalongo-na-sihano pamo malongo mabili.

²¹ Kangi utwēne twāli tulwabwīte utunini, panongwa yakuti utuyoya twābo twakomigwe, kangi kyābonekaga ngati utwēne twāgelaga ukuyoba kwa une, ukuyoba ikindukimo. Kangi une nāli mu Bwingilil’ilisuba, ngufwana itolo ukusyungutila Tucson, Arizona. Kangi injuni silinkukēta Kubusōkēlo. Kangi une nāpilikisyaga kifuki. Syagelaga ukuyoba, syabonekaga ukuya isyene syagelaga ukumbula une ikindukimo. Kangi isyēne syāli na mayoya amanini, gāli mōsa gakomīgwe lōsa, ni findu. Isyēne syāli kifuki lōsa syafikoko-fyabwīte. Polelo, mōsa mwa mbibimbibi, injuni yimo yilinkwānda ukwēga ubuyo bwa yimo iyīngi, ukunyēla bo *ulo*. Kangi isyēne, utuyuni utunini nubwēngo silinkusōkapo, ukupululukila ku busōkel’ilisuba.

²² Kangi akabalilo kāke isyēne syābōmbile, ukufuma ikyo silinkwīsa injuni inywāmupo, fiyo ngati ngungubiya, na mapiko amasosole. Kangi—kangi—kangi isyēne sikwisa mu kibugutila, kangi nubwēngo, sya bwēngopo ukukīnda iki injuni innini sila syāli, silinkupululukila ku busōkel’ilisuba.

²³ Kangi une pōpe mu gāngu . . . amabyebye mabili gala palikimo, une nāmēnye une nālimile apa, kangi une nāmēnye une nāli kubuyobumo ubūngi. Muketile? Kangi une ndinkwinogona, “Lilino, iyi yo mboniboni, kangi une ngufimbilisigwa ukumanyiila kīkyo iki kikusanusya.”

²⁴ Kangi kisita kukinda i sekondi yimoyène ikibugutila kyakibili kya njuni kikwisa pala, une ndinkukêta ku Bwîngilil'ilisuba. Kangi ndinkukêta ngati mu bubûmbe bwa piramidi, ngati ibili pa lubafu lulilôsa, na yimoyène pamwanya, balinkwisa bahano ba Bândûmi abamaka ukukinda-bôsa une ngetilemo siku mbûmi bwângu. Ubwêngo bwa luko bo ulu, une ngakêtâmo siku. Imitu gyâbo ku nyuma, kangi amapiko Gâbo amasôsole, itolo gikwêlêla mbibimbibi! Kangi a maka ga Kyala Mwenemaka galindikile une, mu njila ya luko lumo, mpaka Ikyène kyalinsûmwisye une pabutali ukufuma pâsi, injila yôsa ukufuma pâsi, mmwanya.

Une nâbagile ukumpilika Yosefu akaali ikuyoba.

²⁵ Kangi akôgo bo mpaka gwa kôgo gukubongotoka, kila—kila unjwêgo unkulumba gulinkubûka ukusôka pânja, kubutali mbutali, ukubuka Kwîtôngo. Kangi akabalilo kâko une nâfyûsigwe mmwanya. . . Kangi pala bwâlipo u luko lwa bwêngo ubutetemesyè ubwa Bândûmi! Kangi une—une mbagile itolo ukubakêta Abène lululu ulu, muketile, bo—bo mûmo Abène bîsâga, mu bubûmbe bula ngati *ulo*, itolo bikupyâgila mulamula mwa une.

²⁶ Lilino, komma ukugogwa ñjosi, lilino. Umma. Une nâli palapala pala, ndimaso mbupapate bo une njîlîle lilino. Muketile?

²⁷ Lôli apa Ikyène kikwisa. Kangi Abène bâli fîyo bakutetemesyè bêngo, mpaka une nînogonâga, akabalilo kâko Ikyène kyâlimfyûsisye mmwanya. . . Une nâpilike kila ikipufulilo, ngati, pamo ngati ukubângûla kyâbûkile pânja, ngati mpaka gwa kôgo. Kangi akabalilo kako ikylene kyâbombile, une ndinkwinogona, “Ena, iki kibagile ukusanusya ukuti une ndi kifuki ukugogigwa, muketile, kulunduma kwa luko lumo.” Kangi—kangi une itolo. . . Akabalilo kako une nînogonâga pa findu ifyo, une ndinkwinogona, “Umma, ikylene ângâli kitikuya ikyo'mma. Panongwa yakuti, linga ukwene kwâli kulunduma, ukwene ângali kummwâgile Yosefu, yôpe. Panongwa yakuti, pala umwene alipo, akâli ikuyoba, ikwinogona une ndi pala. Une mbagile ukumpilika umwene. Ikyene kikâli ikyo mma.”

²⁸ Lilino, iki kyo kyosa kikâli mu mboniboni. Ikyene kikâli. . . Muketile? Ikyene kyâli mu mboniboni.

²⁹ Kangi polelo, môsa pakamokene, bo une ngusyagania ukuti une nâfumile pakuya. . . Abene bâli nkusyungutila une. Une ndinkutoligwa ukubakêta Abène, lôli une natwâlîgwe mbuyêngo ubu bwa piramidi iyi iya Abène, nkati mbuyêngo ubu ubwa—bwa Bândûmi, ubwa bahano. Kangi une ndinkwinogona, “Lilino, u Gwandumi gwa bufwe abagile ukuya yumoywene. Bahano bâbagile ukuya ipyâna.” Une ninogonaga ikyo. Une ndinkwinogona, “O! Ukwene ko—Ukwene kukwisa ni Ndumi

yangu. Ikyo kyo bunoge bwangu ubwakibili. Abēne bikwīsa ukundwālila une i Ndumi ukufuma kwa Ntwa.” Kangi une ndikulāta pānja na gōsa amaka gāngu, ukuya gwakulāta mūmo une nābagile, “O Yeso, ngimba Ugwe kuyaga na nīne ukuti mbōmbe fiki?” Kangi akabalilo kako une nābombīle, Ikyene itolo—itololo kilinkusōkāpo ukufuma kwa une.

³⁰ Une—une—une ngīpilikīsyamo itolo kanunu, ukufuma pala. Muketile? Une nāli, lyōsa ilisiku mmayolo, une nafūmbilisigwaga ukusyāla mu nyūmba, kifuki ukwipilika ndi palubafu lwa nimwēne. Une ngabagila ukupela aminogono gangu ukwisa pabwelu. Kangi ulwīmiko na maka ga Ntwa! Une nalintalale mosala, akabalilo kako Ikyene kīndekēge une. Une nagelaga ukugūsa amaboko gangu. Kangi une ndinkwinogona, “Une ngabagila ukukola ubutuye bwangu.” Kangi une ndinkwēndendeka ukusyungutila, kangi ukukilania pa kipālo, kangi ukubuka nukugomoka. Une ndinkwinogona, “Ngimba ikyene kikusanusya fiki, Ntwa? Ngimba ikyene kikusanusya fiki?” Polelo, une ndinkwima. Une ndinkuti, “Ntwa Kyala, ugwambombo Gwako yo . . . Une—une itolo ngutoligwa ukupilikisya. Nongwa ya fiki? Ngimba kila kyāli fiki? Tēndēka ikyēne kimanyigwe, Ntwa.” Ena, akabalilo kāko i . . .

³¹ Une ngabagila ukubabula umwe ukufwana, akabalilo kako une nguyoba, “Maka ga Ntwa.” Yikayapo injila ya kukilīngānia ikyo. Ikyene kikaya iki ugwe kwipilika kuno, mu sayo. Isyo syo sayo sya Ntwa. Iki kyo kisisya! O, mwe! Ikyene kyo—ikyene kyo kukinda kilikyosa iki ugwakufwa ābagile nukwinogona. Muketile? Kangi ikyene—kangi ikyene kyāndamiāga une, naloliloli mbubibi. Ikyene kikaya . . . Ulwene lukaya lusayo. Ulwene lo lutamio. Ugwe kutamigwa. Muketile? Ikyo kyo kili. Linga itolo ugwe ubagile . . .

³² Linga une nābagile kwēne ukuya ni njila yimo iyi une nābagile ukubabūla abāndu iki kila kyāli, pamo iki ikyēne . . . iki ubwīpilike ubwa ikyēne bwāli! Ikyēne, ikyēne kikaya itolo ngati kwītūgasya apa, ngulōnda ukusekela. Ikyēne kyo—ikyēne kyo kindukimo iki indepa yiliyōsa mwa ugwe itolo . . . Ikyēne kyo ukukīnda ukutetemesya. Ikyēne kyo ukukīnda ukutilisigwa. Ulwene lo luyīndiko lwiwēmo. Ulwa . . . Une . . . Yikayapo i njila ya kukilīngānia ikyene. Pōpe, mpaka, inyuma yāngu yōsa, mmwanya-na-pāsi pa nsana gwāngu, ukwīsīla mu nyōbe syāngu, mmwanya-na-pāsi pa malundi gāngu ni nyōbe, ubūndu bwāngu bōsa bwāli itolo busililike, muketile, itolo ugwe gwāfimbilisigwaga—ugwe gwāfimbilisigwaga ukusōka pānja pa kīsu, kubuyobumo. Kangi—kangi ikyene kyandekaga une, panandipanandi, kangi une ndinkuyoba kwa u—kwa Ntwa, “Ngimba Ugwe kunyitikisyaga une ukumanya, O Kyala?”

³³ Une ngusakisya, ukuti, ikyabupīpi fiyo iki une nīsīlēmo ukuya gwamaka kāngi, kyāli akabalilo kāko une nāli mu Zurich, Switzerland, akabalilo kala kāko Umwēne ālināngīsye une u

Ngwāsi ya Jeremani nguketelela untoga-falasi gwa kiNgereza yula ikwisa ukusuluka ukukinda Africa. Kangi Umwene alinkuyoba, “Bōsa batulilw’inōngwa kangi bīsile ukutumukilwa pa lwīmiko.”

³⁴ Kangi une nākútaga kwa Ntwa, ukundula une. Kangi une—une ngulonda Umwene ukumba une ulusanusyo, panongwa yakuti une naswigaga linga ikylene kyanusyaga—linga ikylene kyanusyaga ukuti une ngusookaga ngapo, une ngugogigwaga. Kangi linga ikylene kyāli, une nāyaga pakuyoba nakimo ku kikolo ukufwāna ni kyene. Akene ko kabalilo kangu akakubuka ku Kaya, fiki, une ngubukaga itolo ku Kaya, ikyo kyo kyene. Loli linga—linga ikyo kyo iki ikylene kyanusyaga, une ngālongaga ukubabula ku nyumba, ngalōndaga abene ukumanya nakimo ukufwāna ni kyene. Kileka itolo ikylene kibombigwege, kangi ikyo—ikyo āngāli kikuya kyosa kya ikylene.

³⁵ Une ndinkuti, “Ntwa, ndula une. Une ndikulonda ukubūla i kikolo, linga—linga Ugwe guli. . . Iki, ikylene kyo bukōlelo bwangu ku Kāya, ena, une—une ngubukaga.” Umwe muketile. Une ndinkuti. . . Kangi, umwe mumenye, ugwe uli. . .

³⁶ Ugwe kuyoba, “Ena, nongwa ya fiki ugwe ukālīnogwīne isya iki ugwe gwāyobile mu mboniboni, iki imboniboni yāyobile?”

³⁷ Loli ugwe ukabagila ukwinogona ifindu bo ifyo akabalilo kala. Ugwe. . . Une ngabagila, mulimosa. Kangi une ndinkwinogona. . . Une nāli gwakutamigwa itolo, ukufuganika. Ugwe utikumanya kwinogonaga bulebutule. Ugwe ukabagila ukwinogona.

³⁸ Kangi une ndinkuti, “Tāta Gwakumwanya, linga kila kyāsanusyāga ukuti—ukuti ukwakupufuka kwābūkāga ukunyēga une, ena, unko une mmanye lilino, polelo une nguyobaga nakimo ikya ikylene. Itikisya u lwīmiko Lwāko na maka ukwisa pa une kangi, nukufyusya une mmwanya kangi. Pamo, itikisya u lwimiko Lwako ukwisa pa une, kangi polelo une—une ngumanyaga polelo ukuti ikylene kyanusyaga—ikylene kyanusyaga ikyo, kangi polelo une mbagile ukukifisa ikylene kwa nimwene.” Kangi nakimo kilinkubombigwa.

³⁹ Popapo polelo une ndinkuti, “Polelo, Ntwa, linga ikylene kyanusyaga ukuti Ugwe kutumaga Abatumigwa Bāko ku butumigwe bwāngu, polelo unko a maka Gako gali isaga kangi.” Ikyene kyāfwene kyalinsosisyepo une ukufuma nkyūmba!

⁴⁰ Palema, une—une nīsile kwa nimwene, ni Bāngéli lyāngu nkiboko kyāngu, polelo, muketile, nukunsuma Kyala ukundula une. Kangi akabalilo kako une nābombile, Umwene—Umwene ālimbonisye une ikindukimo mu Lisimbo, ikibombambombo kulakula ku kyene, palapala pala. Kangi une ndinkwīnogōna, “Ngimba kila kyābagile nalōli ukuya kila? Ngimba une nābōmbile bulebutule kila?” Kangi, o, une—une ngutoligwa

ukulĩngania ifindu ifi, bakamu. Ikyēne kyo kikĩnde kalikōsa une mmēnye. Muketile?

⁴¹ Unkasi gwāngu yo nkĩkũlu unkĩndáne, yumo mwa banunu ukukĩnda-bōsa nkĩsu. Loli, akabalilo kanini, une ngaayobile nakandu nakamo isya ikyene. Une ndinkukindilila. Umwene aamenye kyalipo ikindukimo kyabonike. Polelo akabalilo kako une nalimbulile umwene, umwene alinkuti, “Ugwe umenye, Bill, une ngukuketa ugwe kangi ngukukupilika ugwe, mu findu fingi fila.” Alinkuti, “Ugwe umenye une ngwitika ugwe ni ndumbula yangu yosa,” umwene alinkuti. Umwene alinkuti, “Loli ikyo naloliloli kyāli ni kindukimo.”

⁴² Ikyēne itolo kyābokekāga, itolo kikunjūgania une, ubulũdũme bula kangi ukwisa nubwēngo kwa bala a Bāndũmi bo lula, bahano ba abene palikimo, mu—mu buyēngo bwa bēne. Ngati, mu luko lwa ngati—ngati une nāli nayo i piramidi yila yāsĩmbigwe apa, muketile, abēne bābonekaga ukuya, pa kwānda, abēne bābonekaga ngati, luko lwa i . . . mbutali, abēne bābonike luko lwa ngati ilāngi yila ya ngungubiya. Kangi abene bāli mu—mu kwisa ukufuma ku njila *iyi*. Kangi abene bāli, bikuboneka ngati, yumo, babili; batatu, bana; kangi polelo yumo palapala pa mwanya, muketile, ukupela bahano. Kangi abēne bikwisa nu bwēngo bo lula! Kikayapo nakimo, nasimo indege, umma nakimo ikĩngi kibagile ukwifwānikisya na *kila*.

⁴³ Kangi une mbagile itolo ukubabona abēne, kangi imitu gyābo luko lwa sānukile njila-ya-ndubafu. Amapiko gala gĩnukile kunyuma, gĩswile-ni-fyābwite, kangi apa abēne bikwisa, popāpo “Whuu!” Bo *ulo*. Itolo ukwisa palapala pāsi, kangi itolo ukunyēga une mulamula nkati mu piramidi ya buyēngo bwa bēne. Une ndinkukēta une nāsōkilēpo, mmwanya ukusōkapo pa mfu. Une ndinkwĩnogona lumo . . . Une nāpilike, mũla mbutali, ukulũdũma kula, “Whuumu!” Ngati i—i—i ndege akabalilo kāko iyēne yikukilania u mpaka gwa kōgo, umwe mupilike ikyēne kikuboneka bo ulo, itolo ngati ukulũdũma kwa pabutali.

⁴⁴ Une ndinkwinogona, “Iki kibagile ukusanusya lilino, akabalilo kako imboniboni iyi yikusokapo pa une, ukuti une nguyaga pakugogigwa ni kipufulo pamo ikindukimo.” Une ndinkwinogona, “Apa une ndipo. Une mfyusyigwe mmwanya. Une ndi . . . abene, bali apa pabuyobumo, une ndi—une ndi mu iki, i piramidi iyi iya Bāndũmi apa. Loli, une—une ngamanya. Lumo u Ntwa ikwisa ukunyēga une ku Kāya.”

Polelo une ndinkupilika Yosefu pāsi pala, ikuyoba, “Bāba?”

Ndinkwinogona, “Umma, linga ikyo kyo kyene, ikyene angali kimmwegile umwene, yōpe.”

⁴⁵ Polelo i Kindukimo kilinkuti, “Ugwe . . .” Kumbukilaga, une ngugulila, ngukētesya kuli i Ndumi iyi une bwila ngugũlila, ikindukimo.

46 Kangi i mboniboni, i lisiku limo, umwe mumenye, mumo une nāyilile apa pakaya patali'mma, ukumbula une isya iki kyatigi kibonekege, mumo une nalumbililaga nkati, ukufuma ku lisuba, ukubuka mbuyo ubu. Kangi—kangi polelo Umwene alinkuti, “Lilino kumbukilaga, icyapamwanya kyakibili kikáli kikwisaga.”

Une ndinkwinogona, “Pisakuyapo i Ndumi.”

47 Mukukumbukila i Ndumi yangu apa? Ukwígúla kwa ibwe-lyapantu lila, kũko, amasyu mahano-na-mabili ni fungilo isi nsita nukusĩmbígwa mu Lisyu lya Kyala. Mukukumbukila? Kangi icyene kyālinyēgile une mu piramidi yila.

48 Kangi Junie Jackson, linga ugwe uli apa, i njosi yila iyi ugwe umbele une pakaya patali mma. Une ndikuyibũla iyene ulubunju ulu. Ugwe gwaali fiyo. . .Kyala āli nubupelesye fiyo. Kangi nhobokela une panongwa ya kusita kubapa ugwe ubulinganio; panongwa yakuti, une nakibwene ikindukimo kikwenda.

J. T., ikindu kilakila, muketile. Kangi une—une—une nāménye ikyo.

Kangi Kalumbu Collins, katicati mulamula. Muketile?

Kangi ntāndatu mwa bala, ukulongolela kulakula ukutalula ku kindu kilakila.

49 Kangi polelo imboniboni iyi une mbabulile umwe mwēsa, ifyinja ifi fikindilepo, iyene yābonike itolo ilisiku ilīngi. Muketile? Ikyo kisakuboneka.

50 Kangi pala icyene kili, kilambaléle palapala, kilikyosa kilāmbaléle palapala pala. Ikyene kyo itolo kindukimo kikwēnda. Une ngamanya iki icyene kili. Kyala ndula une; lo lwiputo lwangu.

Unko uswe twipute.

51 Tāta Gwakumwanya, uswe tuli—uswe tuli itolo bākufwa, kangi apa uswe tukwĩma ulubunju ulu. Kangi, Ntwa, une. . . Ugwe gwalindumile une ukulongosya aka timo akanini aka ni kipanga iki. Kangi une ndi kubumalikisyo bwangu. Une ngamanya i njilanki, fiki, kũgu, kikwisa. Loli une mmenye ikindu kimokyene iki, ukuti, Ugwe uyobile ukuti Ugwe kupelaga “filifyosa ukubomba palikimo kubununu ku bene bala” bikukugana Ugwe kangi bakukoleligwa ukufwana nu bwīgāne Bwāko. Une ngukusuma Ugwe, Kyala, ukuti ikiboko Kyako ikikulumba ikya kisa kikuyaga pa uswe.

52 Uswe naloliloli tumenye ukuti Ugwe gwe Kyala. Kangi uswe tumenye ukuti Ugwe ukaya yumo uyu ālitūgēle mmasiku aga gakindilepo, lōli Ugwe uli mūmi pōpe umwĩsyūgu. Ugwe bwila gwāli Kyala. Ugwe bwila kuyaga Kyala. Ugwe gwāli Kyala bo kakāli akabalilo, kangi Ugwe kwisakuyaga Kyala akabalilo kākō kukayako akabalilo kangi mma. Ugwe pōpe kuyaga Kyala.

⁵³ Kangi uswe tuli mmaboko Gako, Ntwa. Uswe tuli itolo mfu, kangi Ugwe gwe Mbūmbi, u Mbūmbandeko. Būmbaga imyūmi gwītu, Ntwa, mu njila iyi kisakukabaga ububōmbelo ubununu ukukīnda ukukuyīndika Ugwe. Tupaga ikyene, Tata. Uswe tuli itolo mmaboko Gako.

⁵⁴ Uswe tukāli ni njila nayimo iya kwīt wāla twībēne apa, pamo uswe tukamanya mūmo uswe twisakusōkēla pānja. U Ntwa, Ugwe kutupa kwa uswe u bumi, kangi Ugwe uli. . . Uswe tukupa umyumi gyītu ukugomokela kwa Ugwe, kangi, mu njila yila, Ugwe upele uswe, mukupyānikisania, u Bumi Bwabwilanabwila. Ulwītu ulwītiko lukutūya ikyo nkati mu mubūndu bwītu. Kangi uswe tukuganile Ugwe panongwa ya iki, panongwa yakuti uswe tumenye ukuti ilisiku limo uswe twisakukubonaga Ugwe, kangi Ugwe kuyaga mu lwimiko Lwako. Kangi uswe twisakunketa Umwene. Kangi uswe twisyukile ukupilika amasyu gala, “Ikyene kyahombigwe mbununu, gwe nnunu kangi nsūbiligwa mbombi Gwangu. Ingilaga mu sangaloko sya Ntwa, isi sitendekesigwe kuli umwe ukufuma ku lwālo lwa kīsu.” Mpaka akabalilo kala, O Kyala, akabalilo kako uswe twesa twagene, tulongolela uswe.

Uswe twe babombambombo Bako, kangi uswe tukusuma ubuswe bwa mbibi syitu.

⁵⁵ Imboniboni isyamaka isi, Ntwa, sifwene fiyo ku mbombi Gwako. Une ngamanya isyakubomba. Une—une itolo mmenye isyēne sikwīsa. Kangi une mbagile itolo ukuyoba iki une nākētīle, kangi iki ikyēne kyāyobīgwe. Kangi utubalilo tumo ikyene kikundetemesya une, gwe Ntwa. Kangi une—une nguswiga kyo kiliku ikyakubomba.

⁵⁶ Polelo une ngwēga i Bāngēli nukubala mula mūmo Yesaya abagile ukwīpilikila i lisiku lila mu tempeli, akabalilo kako umwene aketege a Bāndumi bala, amapiko pa malundi Gabo. Yo nongwa umwene akūtīle panja, “Aheli yo une! kabuno amaso gāngu galubwene u lwimiko lwa Ntwa.”

⁵⁷ Kangi umwene āli polelo u nsololi alinkukūta panja: ukufuma pāpo umwene āsukīgwe mu tempeli, akabalilo kākō u Gwāndūmi ālyēgīle ifikoka nukwakwēga amakala ga Moto nukulāmbalika ikyēne pa milomo gyāke; ukufuma pāpo umwēne ālatile ukuti umwēne āli nnyāmbāla gwa milomo imibwāpufu, nukwītūgāla na, nkati mbāndu ababwāpufu. Na pāpo, umwēne āli nsololi. U Gwāndūmi alinkwēga ifikoka nukubīka amakalasila ga Moto pa milomo gyāke nukunsuka umwēne, kangi alinkuti, “Lilino būka, kasolole.”

Ntwa Kyala, Yesaya alinkukuta, “Apa une ndipo, Ntwa. Nduma une.”

⁵⁸ Akabalilo kako, Umwēne aayobile, “Ngimba ywani ikutubūkililaga uswe?” Kabuno ingulilo yila mbiibi kangi yabulogwe!

⁵⁹ O Kyala, unko ikylene kiyandisye kangi. Unko ikylene kise kangi, O Ntwa. Tuma u Mbepo Mwikemo nu Moto gwakusuka. Kabuno, une ngwilata, une ne milomo imibwāpufu, kangi ngwitūgāsya nkisu iki apa na bāndu ababwāpufu. Kangi uswe tuli babwāpufu mmaso Gāko, Ntwa. Lōli, o, tuma a maka, u Mbepo Mwikemo! Tusukaga uswe, O Ntwa. Kemēsyağa ugwambombo Gwako, gwe Ntwa.

⁶⁰ Kangi polelo yoba, Ntwa. Ugwambombo gwako ikupilikila. Une nisyukile ukupilika i Lisyu lila. Une Yone Gwako. Mbombela une, Ntwa, mūmo Ugwe kukētēla kyākufwana, bo une ngwilambalika nimwene pa kigemo Kyāko. Itikisya u Mbepo Mwikemo ansukege une, Ntwa; nukupaka nukutuma panja, Ntwa, linga Ugwe kulonda umunduyumo ukubuka, linga iyi yo sala kangi aka ko kabalilo.

⁶¹ Une—une ngamanya, Ntwa. Une—une itolo mmenye ukuti une mbabwēne a Bandumi bala. Kangi Ugwe umenye ifindu fila ukuya katikati Bwanaloli. Kangi une ngusuma, Ntwa, “Aheli yo une,” polelo ndula une.

⁶² Kangi lilino sayaga abandu aba. Kangi uswe tuli apa umwisyugu, bo lisiku—litasi lya kabalilo aka kupapigwa kwa Ntwa gwitu. Uswe tukusuma ukuti Ugwe kututulaga uswe.

⁶³ Kangi ulubunju ulu, ugwambombo Gwako, Nkundwe Neville, ipilike ukuti lumo ikyēne kikuyaga kabalilo ukuti umwēne abagile itolo ukutūsyā utubalilo tunīni, kangi lumo une mbagile ukuyoba. Kangi une—une ngusuma ukuti Ugwe kundulaga une lilino.

⁶⁴ Balipo abo apa, Ntwa, kangi twesa ba uswe, tuli mbupina bwa Ugwe. Popāpo uswe tukusuma lilino ukuti Ugwe kutusayaga uswe bo uswe tukubala i Lisyu Lyāko nu kwino gonela ku kabalilo kanini. Itikisya u Mbepo Gwako ukwisa pa uswe, Ntwa. Kangi nukutusuka uswe nukutubika uswe pa Moto, nu Mbepo Mwikemo, ni Ndumi ya Kyala, kipūpwano ukufuma ku kigemo, ukuyūgānia ikisu iki kikufwa, bo akāli ukusegelela unkulumba Kyala Gwasypwa. Kabuno uswe tukusuma ikylene mu Ngamu ya Yeso, u Mwanundumiana Gwake umpala, kangi u Mpoki gwitu. Ameni.

⁶⁵ Lilino une ngunyonywa ukubilikila ku butegambulukutu bwīnu ku Lisimbo limo apa, kangi utusīmbe utunini, utu une nāsimbile pāsi.

⁶⁶ Kangi une ngwitika, Doc, pamo Billy, pamo yumo mwa bēne ālimbūlile une, aba bikulōnda ukwitikisigwa pānja panini panandi ukwāndāna, pa nongwa ya bānike. Abēne bali nato utwābūpi ku kyēne.

⁶⁷ Umwe bīnitu banini mwe itolo mukusōka ukufuma ku sukulu yīnu ya pa Ndungu, umwe—umwe syalaga ukusyūngutula itolo akabalilo kanini. Iki uswe tukuyoba ukufuma apa fibagile ukuya panini fisolofu kuli umwe, loli umwe—loli umwe itolo

mwitugasye kimyemye na māma na bāba, ku maminiti manandi. Une ngulonda ukuyoba ku bene.

⁶⁸ Lilino, ukukilania mu Masalimo, Isalimo lya 89, une ngulonda ukubala ilinandi pamo mabili, aga Lisalimo lya 89. Une nguyaga pakugela ukubala lya 50, lya 51, kangi lya 52 amanandi ga Masalimo 89.

⁶⁹ Lilino, ngimba umwe mubagile ukupilika injila yosa kunyuma mu nyuma, umma ndaga? Linga umwe mubagile, fyusya ifiboko fyinu. Polelo une...Kyo fiki i...Fyo fyōsa ifyakuyobelāpo fyābūmi ifi? [Unkundwe ikuyoba, “Une ngamanya.”—Nsimbi.] Ngimba *uyu* yo nnunupo, pamo *uyu*? *Uyu* yo? *Uyu*? [“Babili aba pa lubafu bali nu būmi.”] Papapa apa, babili *aba* pa lubafu? [“*Uyu, uyu, kangi uyu.*”] Umma ndaga.

⁷⁰ Une ngamanya kali abene bikuyaga pa kwēgelēla-pa-tepi iyi pamo mma. Ikyene kyo itolo luko lumo lwa kisitakugūliligwa ulubunju ulu.

⁷¹ Loli komma ukwiibwa lilino, yaga nabo abinīnu bosa. Kangi une—une ngulōnda umwe ukuya basisimikisye, kifuki, gela ukubūka ku lukomano lwa Pandungu ugu gukwisa.

⁷² Abēne lululu ulu bikuyaga ni kipānga kimalisigwe lōsa apa, une ngusakisya. Kangi une ngwisa—une ngwisa kuyaga ngomokile polelo panongwa ya iki, ukulumbilila i Fūngilo Ihano-na-ibili, linga ikyene kikuyaga bwīgāne bwa Kyala, ukufuma mu Lisimbo apa.

⁷³ Mwa Buku gwa Masalimo, untu gwa 89, ukwanda pa linandi lya 50. Pilikisya kifuki ku bubale bwa Lisyu lilino.

Kumbukilaga, Ntwa, ulufuyulo lwa babōmbi bāko; mūmo une nalōli ngupimba nkipāmbāga kyāngu ulufuyulo ulwa bōsa abāndu abamaka;

Kuli iki abalugu bāko bafūywile, O NTWA; kuli iki abēne bafūywile amakato ga bapakigwe bāko.

Asayigwege u NTWA kuli bwilanabwila. Ameni, kangi Ameni.

⁷⁴ Une ngulonda ukuyoba kwa umwe pa tubalilo tunini pa...Une ngulōnda ukung’wāla ikyo, tāsi, nukubala ikyo ukwāndisya kangi ukwāndisya, nalōli kanunu. Lumo ikyēne kiliyagakifisalyoyo ukubala kangi lululu lilino. Pilikisya kifuki lilino. Muketile?

Kumbukilaga, Ntwa, u lufuyulo lwa babōmbi bāko; mūmo une nalōli ngupimba nkipāmbāga kyāngu u lufuyulo ulwa bōsa abāndu abamaka;

Kuli iki abalugu bāko bafūywile, O NTWA; kuli iki abēne bafūywile amakato ga bapikigwe bāko.

Asayigwege u NTWA kwa bwilanabwila. Ameni, kangi Ameni.

⁷⁵ Fundaga Ilyene kifuki, mumo Davidi aayobile icyene. Une ngulonda ukubombel'imbombo ukuya lisimbo...Ikyene kyo kihesya fiyo, linga untu gwa Krismas kang; loli mumo une nālumbililaga u Ndungu ugu gukindile pa busimbe ubuhesya. Une ngwibwa iki icyene kyāli lilino. Ikyēne kyāli i...[U nkūndwe ikuyoba, “*I Kisu Kikulakatikila Pāsi.*”—Nsimbi.] Nhobokela? [*“I Kisu Kikulakatikila Pāsi.”*] Ukugwa: *I Kisu Kikulakatikila Pāsi.*

⁷⁶ Lilino une ngulōnda ukubōmbel'imbombo ukuya kasimbe, u Ndungu ugu: *U Lufuyulo Kuli Nōngwa Ya Lisyu.* Lilino unko une ngwandisya icyene kang, naloliloli kanunu. I . . . *U Lufuyulo Kuli Nōngwa Ya Lisyu.*

⁷⁷ Kyala ali na kabalilo, kang i nongwa ya kabalilo kala, ukufwanikisya a Masyu Gake gōsa. Kyala amenye itolo katikati iki Umwene ikubombaga. Uswe umma. Uswe itolo tukufimbilisigwa ukwambilila icyene bo Umwene ikukipa icyene kwa uswe. Loli, Umwene amenye, kang kikayapo nakimo iki kikubukaga mbusobi na iki Umwene—Umwene abātike ukubomba. Ikyene kyo kyosa kikufimbilisigwa ukwisapo. Pala pikufimbilisigwa ukuya, utubalilo tumo, ifindu fyamangelemlia kang fikafu, ukutwāla panja itolo ikyanalōli, ikipeligwa kyabwanaloli kya kyōmbo.

⁷⁸ Umwe mumenye, ifula yikupāpigwa nkati mu mwamabwe, mwamangelemlia, mbulanila njasi, mmyānya igyakulūnduma. Kang linga uswe tukāli ni fula, uswe angali tukaya būmi. Lōli umwe muketile iki icyēne kikwēgēla ukutwāla ifula? Ukulunduma, injasi, ukumulika, u bukalale. Kang ukufuma mula kukwisa ifula.

⁷⁹ Imbeyu yikufimbilisigwa ukufwa, ukubola, ukunnyasya, ukunūnga, kang ukugomokela ku lufumbi lwa kisu, ukuti ukutwala panja u bumi ubupya.

⁸⁰ Ikyēne kikwēgēla ukutika kwa golidi, asanusigwe ukwāndisya kang ukwāndisya, kunyuma na kunkyēni, nukutika mpaka fyōsa ifinyali fyēgigwe panja pa icyēne. Komma panongwa yakuti icyēne kikumulika, 'nongwa yakuti ikisulu kya pairaiti, iki kimanyigwe ukuya golidi gwa batoyofu, kikumulika ngati golidi gwabwanalōli. Lōli, ugwe bika ifibili fila palikimo...ugwe pāngania ifyēne panja ku lubafu lumo, ugwe napanini ukubagila ukuyoba ifyēne ukupāgūlania, loli fibika ifyēne palikimo, ugwe ubagile ukuyoba icyene. Kang untiki akabalilo kōsa ikufimbilisigwa ukutika mpaka umwēne—umwēne ikukēta ikifwāni kyāke kyēne kikundalika mwa golidi.

⁸¹ Kang Kyala ikupāngania a kabalilo kang ali ni fundo ku kilikyosa iki Umwene ikubomba. Kikayako nakimo kikuboneka itolo mwa soka ku bala bābo bānganile u Ntwa kang babilikigwe ukufwāna nu bubilikile Bwāke. Muketile? Uswe tumanyigwe-ngānila. Kang kilikyosa kikubomba itolo kanunu,

panongwa ya ikyo, panongwa yakuti Umwene akabagila ukusyoba. Kangi Umwene ayobile ikyo kyāli lūlo, ukuti kilikyōsa kili na kabalilo kāke, kangi ikyēne kili ni njila yāke. Kangi Kyala ali kunyuma ku bugūte bulibōsa. Kangi utubalilo tumo ugwe kwinogona ukuti kilikyosa kikubukaga mbusobi. Ikyēne kili kwa uswe. Ifindu fila fibikigwe pa uswe, ingelo nu kuswiga. Ikyēne ko kugela, ukukēta mūmo uswe tukugomokesyaga pa mbombo yimo.

⁸² Akabalilo kamo aka kakindile mula, mmwanya mu Vermont, Nkundwe Fred na une twabukile ukukilania pa lubafu lwa New York, ukukilania pa Sumbi Champlain, kangi uswe twāfikile kula ku lubafu lwa New York. Kangi une nābūkile kumwanya nkyāmba kūko kila, pamwanya pa Kyāmba Hurricane, kūko une nālīsibile ukufwīma. Kangi pala une ngukumbukila akabalilo kako une njongege, kangi mumo fikuti Kyala andongolile une ukugomokela, itolo na Mbepo Mwikemo mwene, ukwisila mu mbelo. Ikyo, une āngāli mfwīle, ukupyūtigwa, kangi yōpo āngāli u nkasi gwāngu na Billy, ukusuluka kubugonelo amamailosi kubutali. Kangi une ndinkusyumbutusigwa.

⁸³ Kangi pala galipo itolo amatalala manini uswe twālikwābilēmo ukukīnda, ukufika mula mu bugonelo, kubwāndilo bwa bulēnge. Kangi une nālimile pala nguyoba kwa Nkundwe Fred, kangi u Mbepo Mwikemo alinkuti, “Buka panja kwa gwimwene.” Kangi une ndinkusokamo ndusingi akabalilo kanini, ubuyo. Umwene alinkumbula une, “Kilipo ikipīngo kitēgigwe kuli ugwe. Gwandege lilino.” Loli Umwēne akālimbulile une bulebule, fiki. Une ndinkugomokela nukumbula Nkundwe Fred.

⁸⁴ Ndinkubuka ku kipanga ikilo kila nkyumba, ikufumusya ikyene ku bandu. Kangi ikilo ikikōnge ikyene kyābonike. Kangi polelo nimile pala akabalilo kako Umwene ambulege une, pamwanya pa būgili bamo, Umwene alinkuti, “Ikyēne kili mmaboko gāko. Bōmba na bēne. Kilikyōsa ugwe kuyoba, kisakuboneka lululu lilino.”

⁸⁵ Mwakēta umwe lēlo. Kūko, umunduyumo unsitaluyīndiko, nsitakyala, kangi abene basekaga nu kūgila u lukomano, unnyambala unkeke nu nkikulu unkeke. Kangi umwēne āgelāga ukubwāpuka ukutēndeka-ulugano nu mwēne nkiyūmba; kangi ubutego bwa aligwēsa, akabalilo kāko une nāgelāga ukulūmbilila. Kangi nukukwāba untu gwāke kunyuma nukwītoga pamwanya mu ndapandapa syāke, nukusopa untu gwāke kunyuma nukugela ukumfipa umwēne, kangi ukukīndilila nkyēne bo lula mu lukomano, ukukwāba ulutēgo lula.

⁸⁶ Kangi u Mbepo Mwikemo alinkuti, “Lilino umwene yo . . . Abene bali mmaboko gako. Ngimba ugwe kubombaga fiki na bene?”

⁸⁷ Pala pālipo i kimyemye ikikèmo. Aligwēsa ālitūgēsye kimyemye bobafwe. Kangi une ndinkwīnogōna, “O Kyala, ngimba mbombe fiki une?”

⁸⁸ Polelo une ngukumbukila, linga ikyene kikaali ukusoka kwa Mbepo Mwikemo, amasiku mabili pabutasi. Une ndinkuti, “Une ngubaswaga umwe.” Lilino, ikyo kyo iki Umwene aalondaga une ukuyoba. Muketile?

⁸⁹ Panongwa yakuti, ukufuma fyōsa, une—une ndintobesigwe, lumo komma ifya ikyo, lōli ntobesigwe. “Kangi ntobesigwe ikya kinīni kokuti gwa fyōsa.”

⁹⁰ Polelo une ndinkuti, “Une ngukuhobokela ugwe.” Kangi pala balipo abaketi bitugesye apa lilino, bāli pala akabalilo kala. Polelo u Mbepo Mwikemo alinkugwa ukwisila.

⁹¹ Lilino, umwe muketile, une ngwitika ukuti ifindu fyosa ifi fyali nu lusanusyo. Ngimba ugwe kubombaga fiki na maka? Ngimba gwābagile bulebule ugwe, muketile, ukubōmbapo pa kabōmbo? Ikindukimo iki kīsile ukuya kabōmbo, polelo ugwe kubombaga ngapo bulebule ku kabōmbo kala? Ngimba umwe mukupilikisya iki une ngusanusya? Ngimba ugwe kubombaga fiki? Kangi lumo fyosa ifi fibombígwe mpaka kūko uswe tuliko lilino. Une ngamanya. Une—une itolo ngabagila ukuyoba. Loli bwila yilipo injila yimo . . .

⁹² Kangi kumbukilāga ikyo, ulufuyulo lwa—lwa Lisyu luli . . . I Lisyu akabalilo kōsa lipimbile ulufuyulo. Mōsa ukukīnda i ngulilo, i Lisyu ilipakigwa ilya Kyala akabalilo kōsa lifūyuligwe. Kangi iyo yo nongwa ikyene kikafu fiyo ku bandu aba batikupilikisya, babagile ukumanyaga ukwitikisigwa ulufuyulo kula.

⁹³ Ngimba umwe mubagile ukukūmbukila abafūndigwa bikugomokela nukusangaluka panongwa yakuti abene syābafikile ukuti abene bābaligwe bakufikapo ukwima ulufuyulo lwa Ngamu Yake? Umwēne alinkuti, “Bōsa aba būmi mbunyakyāla mwa Kristi bisakupimba ulufwīmigwe,” ulufuyulo lwa Lisyu.

⁹⁴ Ugwe akabalilo kōsa kufīmibilisigwa ukwīma nu lufuyulo ulu ukuti upīgwe ulugelo lwāko, ukukēta. Unnyambala aligwesa uyu ikwisa kwa Kristi abagisenie ukuya mwāna-mmānyisigwe, kuli i—kuli i nongwa iyi Kyala abafwikile ugwe. Kangi kumbukilaga, linga ugwe ubagile itolo ukumilisya ukuya kimyemye! Kumbukaga, linga Umwene akukōlile ugwe panongwa ya iki, kikayapo nakimo iki kibagile ukukikyunga ikyene kukuboneka. Gikayako imisyetano igwakufwana mbutolwe, loli iki i Lisyu lya Kyala lisakubonekelaga pabwelu. Ugwe upāpīgwe pa nongwa yimo, kangi nayumo abagile ukwega ubuyo bwāko. Ugwe ubagile ukuya nabo abakwegelela na filifyosa ifingi, loli abēne batisamo siku ukwēga ubuyo bwako. Kutalusya. Ilisyu lya Kyala likupōnjolāga. Ilyēne likabagila

ukutoligwa. Apo po pāpo u Nkristi aligwesa ikufimbilisigwa ukwima, ikumanya ikyo—ikyo. Kangi ingelo sisakwisa, nukuboneka injila yiliyōsa, kwa ugwe. Lōli kumbukilāga, Kyala ali ni fūndo, kangi ikyēne kyōsa kisakubōmba kanunu.

⁹⁵ Lilino unko uswe itolo tukolele kunyuma i—i ifyakubōmbigwa fya Lisyu lya Kyala likufwanikisigwa, kangi bala babo bāpīmbile i Lisyu mu ngulilo yabo.

⁹⁶ Une—une ndinkwipilika mwa Mbepo, pakaya patali mma, ukuti yumo ālōndag’ubusobi mwa une. Ikyene lumo kyāli mu kisu kya tepi. Isya kabalilo kōsa ukusōsōla fiyo, ukugomokela nukupīmba abakine ba i Bāngeli pa iki une nguyoba. Mulimōsa, une ngobōmba ikyo kuli fūndo. Ili Bāngeli liyobile ifindu ifi fisimbigwe ukuti uswe tubagile ukufiketa ifyene. Kangi iyo yo njila yene, kisita bumanyili, injila yene iyi une mbagile ukubomba, ko kugomokela kunyuma nu kuyoba, “Umwe muketile kūko *iki* kikwīma, iki kyābonike ni kyēne, *iki* kyabonike pa buyo.” Muketile? Kangi polelo ugwe itolo kwībika gwimwene nkati mula.

⁹⁷ Mūmo une nālumbililāga, pakaya patali mma, pa ndumiana unnini panja pa sitima, umwe mumenye, kangi—kangi u kapitao unkangale āfwāga. Umwene āli mbine. Kangi umwene alinkusuma linga pakalipo i Bangeli pa mula. Kangi abēne bālimmwāgile undumiana unnini uyu āli ni Bāngeli, kangi umwēne ikwīsa nukubala Yesaya 53:5. “Umwene afulasigwe panongwa ya ngilanio syitu, aakuyubuliigwe panongwa ya butulwanongwa bwitu.” Kangi umwene alinkuti, “Unko u...Unko une ngubūle ugwe, kapitao, mūmo fikuti māma gwāngu ābombelāga ukubala ilyene.” Alinkuti, “Iyi yo njila umwēne āsīmbile ilyēne: ‘Umwēne āfulasigwe panongwa ya butulwanongwa bwa Willy Pruitt. Kangi umwēne ākomigwe panongwa ya Willy Pruitt. Kangi fyōsa ifindu ifi Umwēne abōmbigwe, fyāli kuli Willy Pruitt.’” Yila yāli ngamu yāke.

U kapitao unkāngale alinkuti, “Une nkiganile ikyo. Ngimba ugwe ubagile ukubala ingamu yangu mu kyene?”

⁹⁸ Umwene alinkuti, “Une ngugelaga.” Kangi umwene alinkuti, “Umwene afulasigwe panongwa ya ngilanio sya John Quartz. Umwēne ākuyubuligwe panongwa butulanongwa bwa John Quartz. Kangi ni filusye Syāke u John Quartz ābūmbulusigwe.”

Umwene alinkuti, “Une nguketa ikyene.” Kangi u Ntwa alinkumbubulusya umwene. Muketile?

⁹⁹ Bala ingamu yako mu kyene. Umwene afulasigwe panongwa ya mbibi sya William Branham. Umwene ākuyubuligwe panongwa ya butulwanongwa bwa William Branham. Umwene ābombile kila panongwa ya une, kangi Umwene ābombile kila panongwa ya umwe. Bala ingamu syinu mu kyene.

¹⁰⁰ Ena, iyo yo njila iyi une ngulonda ukutwala a Masimbo ku bandu bangu—bangu, kyo iki Umwene aabombile kuli u

munduyumo uyungi uyu aalimpilikile Umwene. Iki Umwene aabombile kuli u munduyumo uyungi uyu aali gwabwanaloli ku Nongwa yakuti, kang'i iki Umwēne ābōmbile ku munduyumo uyūngi uyu āli nsitabwānalōli kuli i Nongwa, polelo ugwe bala ingamu yāko mu kyēne. Linga ugwe ufumile pakuya mula, bo bwimililo buki āngāli ugwe gwēgile? Kang'i kumbukilāga, ugwe uli nu lusako, umwīsyūgu, ukwēga uluko lulalula ulwa kwīma.

¹⁰¹ Akabalilo kako, Noa, pa lufuyulo lwa Lisyu ili Kyala aayobile ku mwene. Noa, lwālipo ulufuyulo. Noa ālitūgēle mu ngulilo yasayansi, kūko fyāliko ifyakukaba ifyasayansi ukuti abēne babagile ukubūmba, ukuti abēne bāli bakīnde kilikyōsa iki uswe tubūmbile umwīsyūgu. Abēne bāli bakomupo, bāmahalapo. U sayansi gwābo āli kubutali gwapamwanya, kwa gwītu. Kang'i itolo kumbukilaga, umwene afimbilisigwaga ukwimila ulufuyulo lwa Lisyu ili umwene alumbililaga, ifyinja mia yumo na malongo mabili, nkisyo kya būgili. Injila yābo isyasayansi syāsisimikīsyē ku bēne ukuti yikālilo ifula mmwanya. Loli, pōpe, Noa aapilike i Lisyu lya Ntwa, kang'i Ilyene lyalwanaga nu bwinogonelo bwabo bwa Ilyene. Popāpo, bo ubūmi bwāke bukāli ukupokigwa, umwēne ikufīmbilisigwa ukwīma nkisyo nukupīmba ulufuyulo ulu abūgili aba bamfūyulāga umwēne nago.

¹⁰² O, kukayapo ukwīlāmwa, abēne bābagile ukuti bālipilike ubusulumanie kuli undūmbilili unkāngāle yula. Abēne bākali nayo umwēne ukubīkigwa pabutali pamo kalikōsa, panongwa yakuti lumo sikālilo i nyūmba nyīngi isya luko ulu mu lisiku lila. Umwēne āli nsitakufulasya. Umwēne akāyaga pakumfulasya nayumo, popāpo abēne itolo balinkundeka umwēne pamwēne. “Kindililaga, u mumulisi ugwaiyolo pamwanya pala ku lubafu lwa kyamba, ikuyenga i sitima panja apa kūko gakayako amisi. O, ena, umwinitu unkangale umpelakisa! Loli,” kang'i bikuyoba, “ko kugu ugwe kwagaga amisi gako, ukwelela ubwāto bwako, Noa?”

“Iyene yikusuluka ukufuma mmyanya.”

¹⁰³ “Butoyofu. Uswe tubagile ukutusulila u mwēsi ni ndondwa, na radara,” kilikyosa iki abene bāli nakyo. “Yikayako ni fula kumwanya kula.”

Loli umwene alinkuti, “Kyala āyobile Umwene ikuyaga pakubika gamo mmwanya mula.”

“Ngimba Umwene ikubombaga bulebule ikylene?”

¹⁰⁴ “Iyo yo mbombo Yake. Ikindu kyene iki une mbagile ukubomba ko kusoka umwe ukusōka panja pa apa.”

¹⁰⁵ Ikyene kyo itolo kifwene na lilino. “Ngimba u moto gukufumila kugu?” Nkundwe, ikyēne kyo panini kyapabwēlupo umwīsyūgu ukukīnda ikyēne kyayīlile kuli kabalilo ka Noa. Uswe tutalile tukukēta kūko ugwēne guliko. Itolo gwītendekisye ukutika, ifyo fyo fyosa. Sayansi yitalile...Kukayapo ukulēya

akabalilo aka, na panandi, panongwa yakuti sayansi yitalile yigwagile ugwene. Ena, nkulumba.

¹⁰⁶ Polelo lilino uswe tukusyagania ukuti ikyene kyali kindu ikinywamu fiyo. Polelo abene balinkwipilika basulumanie panongwa ya ndumbilili unkangale umpelakisa, kangi itolo nukundeka umwene abukege. Ikyene kyaali kindu kihesya, lumo, ku bandu bala, ukwinogona ukuti unnyambala uyu abagilile ukuya gwamahala, kangi abagile ukwitika ukuti Kyala, u Mpeti gwa kumwanya na pási, abagile ukubomba ikindukimo, pamo ukuyoba ikindukimo iki Umwēne áyága pakubōmba, iki kyāli kikīndane ni njila yābo iya kwīnogónela, iki abēne báli nakyo. Lumo umwe mukākipilikisye ikyene. Kéta. Āli. . . Abene binogonaga ukuti abene babāgīle ukusisimikisya i kindu kilikyosa mu sayansi yabo. Linga ulo lukaya luko lwa kīsu uswe tukwitūgalāmo umwīsyūgu, ikyākwīnogona, ikīsu ikyabumanyili kīswīle na sayansi! Kangi kalikōsa aka abēne babāgīle ukusisimikisya, kila kyāli kisobi, ikya Kyala. . . “Nayumo Kyala ābagīle ukuyobamo siku kalikosa aka (kāli) kyābagīle ukusisimikisīgwa mwasayansi ukuti ikyene kikāliiko kula.”

¹⁰⁷ Lilino, abene bali ni fundo yilayila umwisyugu. Linga u ngānga gwāko ikuyoba ukuti ugwe uli na kansa, ugwe kufimbilisigwa ukufwa, kangi u sayansi ikusisimikisya ukuti ugwe uli na kānsa, kangi ikyēne kili mu lugelo lwa bumalikisyo, ikyēne kyo butoyofu ukwīnogona kalikōsa akakīndāne, panongwa yakuti ugwe kuyaga pakufwa; ikyo kyo kyōsa. Sayansi yikuyoba ugwe kuyaga pakufwa. Abene bakukētesisye ugwe, kangi ikyo kyo kyosa kya ikyene. Ugwe kuyaga pakufwa. Kangi abene bikwinogona ukuti ikyene kitoyofu linga ugwe kugela ukuyoba ukuti Kyala aafingile ukubomba ikyene. Muketile, mumo ikyēne kyāyilile, ugwe kufimbilisigwa ukwima ulufuyulo lula.

¹⁰⁸ Abēne bikuyoba, linga u ngānga ikuyoba apa, “Uswe tukētile ukukīndāmo, kangi u kansa akindilīle. Uswe twigwīle ugwe mōsa. Ikyēne kili mōsa ukukīnda mu mbili gwāko, kango ukukīnda i ndumbula yāko, ukukīnda amabagaya gāko, ukukīnda ikinie kyāko, mōsa mula. Ikyēne kyo kikabagīla.”

Polelo, umwe muketile, akabalilo kako ugwe kuyoba, “Loli umwene ikuyaga nu bumi, mulimosa.”

Abene bikuyoba, “Ena, umwinitu undondo, itolo ndeke umwene pamwene.”

¹⁰⁹ Une ngukumbukila ikilo. Bill Hall, Nkundwe Hall kula ku kipanga kya Milltown, bīngi ba umwe mukukumbukila i nongwa yila. Kangi akabalilo kāko umwēne. . . Abēne bālingōlīle une pānja. Unkasi gwāngu, māma-unkoyi na une, twābūkīle panja kula. Umwene alyēgīle u ndindwana uyu āli kalumbu, une ngwitika, kwa George Cupp, āli yo mwēnekaya gwa kāya,

pamo undongi apa. Ugwāke . . . Yula āli ndamu-nkündwe gwāke. Abēne bālintwēle umwēne kunokuno kuno ukufwa. U ngānga mu Milltown, u ngānga mu New Albany, bāgelile inongwa yāke ukuya kansa gwa kinie. Popāpo une ndinkubūka ukunkēta Nka. Hall. Kangi umwēne āli ni kiyīnja, kangi umwēne āli kiyīnja mōsa mu mbili. Kangi une ndinkuti, “Ena, une ngusakikisya umwene ikuyaga pakufwa.” Kangi une ndinkuti. . .

¹¹⁰ Umwene alinkuti, “Nkundwe Bill, ngimba yilipo injila yiliyosa iyi yilimo . . . Ngimba ugwe ubagile ukupilika ukufuma kwa Kyala?”

Une ndinkuti, “Une—une ngamanya, Kalumbu Hall. Une mbagile ukwiputa.”

¹¹¹ Une nāliputīle. Kangi une nāgomokīle ku kāya, kangi u Ntwa alinkuyoba nakimo kwa une. Polelo une ndinkugomokela, ilisiku ilikonge, kangi une ndinkwiputa kangi.

Kangi umwene alinkuti, “Ngimba ugwe umenye u dokotala unnunu aligwesa?”

¹¹² Une ndinkuti, “Ena, u ngānga gwa kikolo kyītu yo Dok. Sam Adair, pāsi apa mu Jeffersonville. Umwēne yo—umwēne yo—umwēne yo . . . Tāta gwāke āli yo ngānga gwa kikolo kyītu. Unkeke Sam na une akabalilo kōsa twāli bīnake bapakipāmbaga, kangi—kangi uswe twābūkile ku sukulu kifuki akabalilo kamokēne, twāswilīgwe palikimo. Uswe akabalilo kōsa tukubūka ku mwēne akabalilo kāko kalikosa kasōbi.”

Umwene alinkuti, “Nguswiga linga umwene abagile ukwīsa ukunketa Bill?” undume gwake.

Une ndinkuti, “Une ngwakundalusya umwene.”

¹¹³ Ena, Sam ayobīle kwa une, umwene ātīle, “Billy, linga u ngānga āyobīle umwene āli na kansa,” alinkuti, “kilipo ikindu kimokyene itolo, une mbombe, une ngumtuma umwene ku mundu yumo uyu yo nkomupo ukukinda une ndi, ku mmang’anyi. Kangi uswe tukwegaga ama x-ray; kangi uswe tutisakumbūka umwēne pāsi pa lutamio lulilōsa kāngi.”

¹¹⁴ Uswe twaatumile ku New Albany kangi tulinkuya na ma x-ray ukufuma ku ngānga kula. Twālimmwēgile umwēne ku Louisville nukungela umwēne, twālimmwēgile umwēne kula mu ambulāsi, nukuntwāla umwēne ukugomokako.

¹¹⁵ Ena, ena, umwene akābagile ukuyobaga kwa Nka. Hall iyi yāli ndamyo yake, polelo umwēne ālingōlīle une. Umwene alinkuti, “Umwene ikuyaga pakufwa,” alinkuti, “undumbilili gwako umwīnāko.” Alinkuti, “U mmang’anyi mu Louisville angōlīle itolo une, kangi āyobīle, ‘Ulugelo abagānga bapēle mu—mu . . . ukusuluka mu Milltown; kangi u ngānga, New Albany; bāpēle uluko ulutalusya ulwa lugelo.” Kangi alinkuti, “Ikyēne yo kānsa gwa kinie, kangi ikyēne kyo kikīndilīle. Kangi, Billy, uswe tukabagila ukutumula ikinie kya mūndu, kangi

umwēne nukuya mūmi.” Alinkuti, “Umwene ikuyaga pakufwa. Kangi linga umwene yo ndumbilili, umwene abagisenie ukwitendekesya.”

116 Une ndinkuti, “Ilyo likaya lilaalusyo. Loli umwene akaya pa fyinga malongo mahano na fihano, polelo umwene akaali ali nu bumi bwingi mwa umwene akaali, ukulumbilila.” Kangi une ndinkuti, “Ena, linga umwēne isakufwa, ikyo kikumasya icyēne polelo. Ndaga ugwe, Dok. Sam.”

117 Kangi une ndinkubūka kula nukubilikila Nka. Hall panja, kangi une nālumbūlile umwēne. Une ndinkuti, “Nka. Hall, Sam alinkuti uyu ikupima imbungo ya Louisville bwāli mulamula mo mumo kwayilile mu New Albany na Milltown. U nnyambala ikufwa. Nkundwe Hall ikuyaga pakufwa. Kangi umwene ali na kansa mu kinie, kangi icyēne kikīndilile.”

118 Kangi polelo umwene alinkwanda ukukūta. Une ndinkusyumbutuka, ndikwiputa nu mwene. Kangi umwene āli fiyo ukukīnda pa mwene, akabalilo kala, mpaka umwene akāmenye ukuti une nāli nkyumba.

119 Popāpo, une ndinkugomokela. Kangi abandu bingi baalisile ku nyumba, mmasiku galagala. Akāliko nayumo uyungi pa ngunda. Ukwēne kukāli kubwāpuligwe na fingi fiyo, kangi abāndu bīsāga ukufuma kulikōsa.

120 Une nālōndāga ukutusya panini. Popāpo une ndinkuselemuka mula, ndinkufika nakalinga, ukufwāna isala ya bubili-na-sinda, pamo itatu pa koloko. Nkundwe Wood ākālī akāsāmīle mmwanya mu lukīndi tāsi. Kangi une ndinkukēta panja pa njila ya busōkēlo, kangi pala pakālipo nakimo, nayumo pānja pala, popāpo une ndikwēga ikitili kyāngu ikikūlu kangi ndinkuselemuka mula mu kyūmba kya bufwīmi, kangi ndikwēga indusu ya .22 yāngu. Kangi une nābūkāga pānja nukufwīma abālukōti, mpaka ukwēne kwāfikile pala kifuki lwēle pa koloko, kangi polelo lāmbalala pāsi kifuki i kipiki ubuyo bumo kangi nukwiyēgēla ukugona kunini. Ugwe ukābagile ukwāga icyēne ukusyūngutīla pa kāya.

121 Une ndikwēga ikitili kyāngu nukwāndako ukukilania i kyūnga. Kitulikigwe pa kibūmba lyāli apulo. Kangi icyēne kyāli i—i apulo ilibwāpuligwe ukukīnda. Ilyēne lyāligwe—nilibōngololo, kangi ilyēne lyānūngāga, kangi ilyēne lyāli libolano mōsa. Kangi une ndinkwīnogōna, “Ngimba fyo fiki u Mēda ātulike kila pa kibūmba?”

122 Kangi une ndinkukētésya, kangi, kangi ilyēne likāli pa kibūmba mma. Ilyēne lyātulikigwe panja mu mbepo. Une ndinkuyūgānia ukufūla ikitili kyāngu kyaiyolo, ndinkubīka indusu mu nguto, kangi ndinkugwa pa mafūndo gāngu. Une ndinkuti, “Ntwa, fyo fiki ifi Ugwe ubagile ukuya nu gwambombo Gwako amanye?”

¹²³ Ukusuluka lilinkwīsa ilīngi lila, ukusuluka lilinkwīsa ilīngi lila, mpaka ukufwana ama apulo mana pamo mahano (une ngwibwa lilino itolo iki ikylene kyaali) gātulikigwe pala. Polelo ilikulumba ilinywāmu, ili apulo ilimogi, lyamabanga mu lyēne; itolo ilinywāmu fiyo, iliboneke-likafu ili apulo, likusuluka pāsi lilinkumemena lōsa agāngi ama apulo amaboneke-gafulele gala. Kangi Umwene alinkuti, “Sumuka. Imilila pa malundi gako.” Alinkuti, “Buka, kambule Bill Hall, umwene atikufwa’mma. Umwene ikuyaga nu bumi.”

¹²⁴ O, une ndinkubopa mbibimbibi mumo une nābagīle, kangi une ndinkuti, “Nka. Hall, une ndinagwe ISI SYO IKUTI U NTWA. Umwene ikuyaga nu bumi.” Kangi umwene alinkumpilika une. Kangi umwene āgelāga ukukūta, kangi umwene alinkusita kuyoba kangi mma.

¹²⁵ Une ngugomokela nukungōlēla Sam. Kangi une ndinkuti, “Sam, unkundwe gwītu—gwītu isakuyaga mūmi.”

Umwene alinkuti, “Ngimba umwene abagile ukuya mūmi bulebule bo lula?”

¹²⁶ Une ndinkuti, “Ikyo kyo kikaya kwa une ukwinogonela mōsa. Kyala āyobīle lūlo. Ikyo kikumasya ikyēne.”

¹²⁷ Umwene mumi umwisyugu. Ikyo kyo kufwana ifyinja kalongo ifi fikindilepo. Itolo gwāmaka kangi nkafu. Unkasi gwāke afwīle ukufuma kabalilo kala. Umwēne ēgile kangi.

¹²⁸ Ngimba ikyēne kikubonekāga bulebule kwa George Wright, na bīngi aba uswe tubagile ukuyoba, aba uswe tubagile ukukolela? Ngimba ikylene kyo fiki? İkyene ko kwima ulufuyulo. Abene bikuseka nukūgila.

¹²⁹ Une ngukūmbukila akabalilo kāko bo gukāli u mōgēsyo gwa ’37. Une nālīmīle pala ni Kampani ya Falls City Transfer, kangi une nābabūlāga abēne ukufwāna, pala pisaga ukuya amafiti malongo-matatu-na-mabili ga mīsi, une ngwītika ikyēne kyāli, pa Lukindi Spring. Abene bālinsekile une. Abene balinkuti, “Mpelakisa Billy. Une ngusakikisya umwene...Umwanike yula!” Une nali itolo ndumiana akabalilo kala. Umwēne alinkuti, “Billy yo mwānike nnunu. Ikyēne kyo kikosya soni umwēne afikile pakufuluganika mōsa.” Une ngāli mfuluganike. Une nālyosigwe *nkati*, komma ukufuluganikania. Une nāli itolo “nkati.” Kangi ikylene kilinkuboneka itolo injila iyo.

¹³⁰ Ukufuma pāpo une nāyobāga, Une nākētesīsye Kalumbu Hattie Wright, une ngwitika, itugesye kunyuma kula. Umwene ikukumbukila i nongwa yila iya Bill Hall. Bīngi. Balinga aba bali apa, balipo ulubunju ulu, bikukumbukila inongwa yila? O, mwe! Naloliloli. Balipo bīngi ba umwe.

¹³¹ Lilino, abēne bikwīpilika basulumanie kuli uswe, ukupelela ikisa ku aligwēsa uyu ikugela ukukolelela ku Lisyu, mmasiku ga būgīli. Loli, kumbukilaga, ulufuyulo bukufimbilisigwa

ukwisa. Ukwene bwila mo kiyilile. Abene bāfimbilisigwàgwa ukwinogona, mumo abene bábombile akabalilo kala, ukuti Kyala, ukufuma pāpo kalikosa kasisimikisígwe mwasayansi, ukuti Kyala akābagīle ukuyoba kalikōsa aka kātātikanàga na sayansi. Ena, ikyo kyo iki kikupela Umwene Kyala. Linga Umwēne ābagīle itolo ukubūka ukufwāna na sayansi, polelo ikyēne āngàli kitikuya kangī mma ukukīnda itolo iki u mūndu ābagīle ukukaba. Lōli, Umwēne yo Kyala. Umwēne yo—Umwēne yo Mpeli gwa sayansi. Umwēne abagīle ukubōmba iki Umwēne ikulōnda.

¹³² Abene bikufimbilisigwa ukwinogona, “Mpelakisa Noah, ena, ndeka umwinitu ungangale mwene. Umwene ikupōnda fyosa ifyabwīkyèle ifi uswe tuli nafyo mmasiku aga, polelo ndeke itolo umwene pamwene.” Ikyene kyo kifwene itolo lilino.

¹³³ Lōli, lilino, une ngulōnda ukuyoba ikindu ikīngi papapa apa. Lilino, uswe tukukētēla kunyuma nukunyonywa u lwītiko lwāke. Loli une nguswiga, linga uswe twalimo mu lisiku lila, ngimba uswe angali twegile bulabula ubwīme ubu Noa alinkwega? Ngimba uswe āngali tubagīle kangī twīganile ukwīma ulufuyulo ulu lwābūkile nu Bwānalōli? Akabalilo kako, pa maelifu-elifu bosa aba bālīko nkisu kya pāsi akabalilo kala, ālipo mwene Noa ni nyumba yake iyi yālimile kuli Bwanaloli bula. Ngimba umwe mwālīngwine isya ikyene? Itolo unnyambala yula na banabalumyana batatu, na banubalindwana-bako bāke, unkasi gwake, bālī bo bēne bābo bālīmīle kuli u Bwānalōli bula. Lōli abēne bālī na ISI SYO IKUTI U NTWA. Uswe tukukēta kunyuma nukuntufya umwēne. Ngimba uswe tubagīle ukwinogōna ikyēne kangī?

Une ngufimbilisigwa ukubopela panongwa ya fyābūpi fya bāna aba.

¹³⁴ Abraham, li lisyu lilalila *Abraham* likusanusya “tāta gwa bīngi,” ukumpela umwēne “tāta gwa fikolo.”

¹³⁵ Lilino, Abraham aapilike i Lisyu lya Kyala. Abraham aali nsololi, kangī umwene aapilike i Lisyu lya Kyala. Kangī uswe tukunyonywa Abraham panongwa ya kukolelela kwāke ku Lisyu lya Kyala; mūmo fikuti umwēne ālipāgwīle mwēne ukufuma ku bakamu bāke; mūmo kyāyīlile kikafu kuli Abraham. Umwēne āswīligwe kula. Ālisile ukusuluka ukufuma Babelo, kangī—kangī āli pāsi pala nkīsu kya Shinara kangī aba—aba—aba Kaladiya, nkāya ka Ur, kūko bōsa ba bīnàke, abāndu bāke, kangī bala umwēne ābūkàga nabo kukipānga nabo, kangī kilikyōsa. Lōli Kyala alinkuti, “Ipāgūla gwimwene.” O, mwe! Kyo kīndu ikinyāli kiliku ikyēne kyāli, ukuleka fyōsa ifi umwēne ākolelile kipala, kilikyōsa iki kyāli kyānalōli ku mwēne, iki umwēne ākolelile kipala. Kangī Kyala ālimbulile umwene, “Ipāgūla gwimwene.”

136 Nukumpa umwene ikindu ikikindane. “Ugwe kuyaga nu bōnda nu nkasigo.” Kangi umwēne āli na malongo-mahano-na-mabili-na-fihano, kangi umwēne āli malongo-ntāndatu-na-fihano. Ukwēne kwālekile ukuya nu mwēne ukuya nkikulu, bo isya lubātiko lwa bakikūlu āyaga pakupāpa abāna kuli fyīnja. Kangi apa, ukufuma pa kwitūgāla nu mwene ukufuma pāpo umwene āli ndindwana, panongwa yakuti umwēne āli ulilumbu gwāke gwa sinda, kangi polelo ngimba umwēne abagīle bulebule ukutwala u mwāna yula? Kangi lilino ngimba umwe mubagīle ukwinogonela isya Abraham ukusōka panja pakati pa babōmbi bāke, nukuyoba, “Uswe tukuyaga nu mwāna, Sarah na une”? Ngimba umwe mubagīle ukwinogonela ikyo?

137 Fiki, abandu balinkuti, “Umwinitu unkangale umpelakisa, kilipo kimo kitamisye nu mwene.”

138 Ikyene kyo lufuyulo, loli Abraham alinkumilisyā ku kyene. Kangi akabalilo kako umwene ali ni fyinja mia yumo mbukusi, umwene akapepelwikemo siku ku lufingo lwa Kyala. Umwene akaali imile ulufuyulo, naloliloli, ukukolelela ku kyene.

139 Umwe mukuketesya ukukindana nkati mula? Sarah āgelīle ukumpa Abraham, pamo ukumpa Kyala, ndigi, akayabo kanini ka butuli, pa mwene. Umwene inogonaga, umwe mumenye, ukuti, mu njila iyingi ukukinda isi Kyala aafingile. “Lilino, umwe mumenye, une ne nkikūlu nkāngāle, lōli Hagara apa yo nkikūlu mmogi. Abraham atisakutamigwa ukummwēga umwēne, yōpe. Polelo, umwe mumenye, ikyo kisa—ikyo kisa kuntula Kyala. Ikyo kyisa kuntūla Kyala, ’nongwa yakuti Hagara, apa, umwēne yo pamo ali itolo ifyīnja malongo mabili mbukusi. Umwēne yo ntūli gwāngu. Kangi umwe mumenye iki une ngubombaga? Une ngumpāga umwēne ku ndume gwāngu, ukuya nkasi,” panongwa yakuti imitala gyāli mitikisigwe. Polelo umwene alinkuti. . . “Une ngumpāga umwene, kangi umwene isakuyaga nu mwāna ukwisila mu ndume gwangu, kangi polelo une ngumwegaga u mwāna yula. Kangi uyo yo yumo, Kyala āfingile.”

140 Umwe muketile, uswe akabalilo kosa tukugela ukubomba ikindukimo; kabagila ukugulila ku Mwene. Uswe tukufimbilisigwa ukubomba ikindukimo, twibene. Lumo āli kanunu mōsa. Umwēne abagīle ukuya mmogi. Ikyēne kibagīle ukuboneka kinunu fiyo, lōli ikyēne kikāli ukufwāna ni Lisyu. Kyala ālimbūlīle Abraham u mwāna isaga ukwisila mwa Sarah.

141 Umwe mukukumbukila iki Umwene āyobīle ukufwana nu Ntimo unnini? “Ifimanyilo ifi fisakukongaga abene aba bikwitika.” “Mumo ukwene kwayilile mmasiku ga Noa, momumo ukwene kwisakuyilaga mu kwisa kwa Mwanundumiana gwa mundu, mula abanāndi, gyōpe imyoyo lwēle, gyāpokigwe.” Amasyu gala gakabagila ukutoligwa, polelo

unko uswe tukētésye twibene kifuki nukwitugasya ni Lisyu. Umma ndaga. Muketile?

¹⁴² Abāndu akabalilo kōsa bikugela ukutēndēka ikindukimo, ukwēga ubuyo bwa Kyala. Umwe muketile, mūmo une kingikingi njobile, kangi lumo pa kipanga, pabutasi, umwe mumenye, ugwe ukaabagiile ukundalusya ing’osi, “Ngimba ugwe kumbelaga une ulusyōya?” Umma, umwene akabagila ukubomba ikyo. Lilino, imbene akabagila ukutendeka ulusyōya, panongwa yakuti ubupeligwa bwake butisakummwitikisya umwene. Kali bo bulebole ugwe ubagile ukugela ukupinya ulusyōya lwa ng’osi pa mbene, ikyēne kitisakubōmba. Imbene yikabagila ukutendeka ulusyōya, kangi i ng’osi yitikupela i nywili. Loli umwene ali nu lusyoya panongwa yakuti umwene yo ng’osi. Ikyo kyo iki kikipela umwene. Umwene atikutendeka mma.

¹⁴³ Uswe tutikulondigwa ukutendeka iseke sya Mbepo. Uswe tubagisenie ukupimba ikipaso kya Mbepo. Mpiki gwa apulo komma gukutendeka ama apulo; ikylene kikipimba itolo ikylene panongwa yakuti ikylene go mpiki gwa apulo.

¹⁴⁴ Kangi linga uswe tukugela ukutēndēka kalikōsa, “Une ngutūlāga i Nongwa. Une ngufūnda ku fyīnja kalongo mu seminale. Une nisakumanyila *iki, kila*, pamo *ikīngi*, nu kwēga ilyāngi i Bachala ya Bwāti kangi ilyāngu i digrii ya Dokotala. Une ngutūlāga u Ntwa, nīmwenē.” Ikyēne kitisakubōmba.

¹⁴⁵ Kyala, ukwisila mu kusūngulīgwa-ngāni, ikukōlēla yūyo Umwēne īganile. Umwēne ikupa i Kitāngalāla kwa aligwēsa uyu Umwēne ikunyonywa ukupa Ikyēne. Uswe tumanyile ikyo ukwisila mwa Nebukadnezara.

¹⁴⁶ Uswe twāmanyīle ikyo ukwisila mwa—mwa Yereimiya, akabalilo kako Kyala ālimbulile umwene ukuti, ukwisila mu Lisyu lya Ntwa, ukuti, kālīpo akabalilo aka Israeli ayaga pakupīmbigwāga mu Babeloni ku fyīnja malongo mahano-namabili. Apa alinkwisa unsololi uyungi pala. Umwene atalile alimbūlile umwēne, alinkuti, “Lilino, ugwe kwisakuyaga nabo abasololi, bisakusumukaga. Kangi ugwe kwisakuya nabo abēne pāsī pala mu Babeloni, aba bisakufyūka mmwanya, na bagogwanjosi na basololi, aba bisakusolola ukulwana na Iki. Lōli babūla abāndu komma ukupilikisya ku bāndu bala.”

¹⁴⁷ Kangi pamwanya pakwīsa unnyāmbāla ni ngamu ya—iya, yumo mwa basololi, Hananiah. Kangi akabalilo kāko Yereimiya ālīmīle pala ni liyōko pamwanya pa likosi lyāke, apa ikwisa Hananiah, alinkuti, “ISI SYO IKUTI U NTWA, mu fyīnja fibili fīswīle, syōsa indeko sya Ntwa. . .” Lilino, mulwaalo, ikyeene kyaabonekaga ukuya kinunu fiyo. “Kyala isakusayaga abandu Bake. Umwene isakutwala ukugomosya kilikyosa katikati itolo, mu fyīnja fibili.”

¹⁴⁸ Kangi ili Bangeli lyāyobile, nu nsololi Yereimiya ukuti, “Ameni. Ameni. Hananiah, u Ntwa alitēndekaga a masyu

gāko ukwisa kukuboneka. Lōli unko uswe twīnogone isya kindukimo, Hananiah. Bālipō abasololi bo tukāli uswe, kangi abēne bāsōlwīle ukulwana ni fikolo ifikulumba ifya bwīte, na fyosa bo ifyo. Lōli, kumbukilāga, unsololi ikumanyīgwa ukufuma pāpō ubusololi bwāke butēndekīgwe.” Muketile?

¹⁴⁹ Polelo Hananiah ikwisa pala, alinkupimba iliyōko ukufuma pa likosi lya Yeremiya, pankyeni pa bapūti bōsa ni kilundilo, lumo elifu-elifu na sinda gwa bāndu. Kangi alinkwega iliyōko lila ili Kyala abikile pa likosi lya Yeremiya, ku kimanyilo, nukubongotola iliyene ntupatu, kangi alinkusōpa ikylene pa malundi gake, itolo ukuya nnyenyemusīgwe, kangi alinkuti, “ISI SYO IKUTI U NTWA, mu fyiya fibili, abene bisakugomokaga.”

¹⁵⁰ Yeremiah alinkunkēta umwene itolo. Ikyene kyāli kubutali ni Lisyu, polelo umwene alinkusōkapo itolo. Kangi Kyala alinkuti, “Gomokela nukwakumbūla umwēne,” alinkuti, “Une ngayobamo siku ku mwēne.”

¹⁵¹ Umwēne āli itolo ānyenyemusīgwe. Umwēne ālyēgile ubwinogonelo bwāke mwēne. Muketile? Umwēne akāgūlīlemo siku mpaka naloliloli umwēne ākibwēne ikyēne kangi āménye ikyēne kikāli mwēne mma, ukuti ikyēne āli Kyala ikuyoba ikyēne. Umwēne ābūkīle ukugomokela, mōsa bikwīyūla. Linga...

¹⁵² Uswe tukukyaga ikylene, ukukilania ikisu, umwisyugu. Yimo mwa matepi gītu yākinigwāga lululu ulu mu nyūmba, kūko i kibugutīla kya balūmbilili bāli akabalilo kalakala bālīkutisīgwe, kangi bīsāga ukōsīgwa mu Ngamu ya Yeso Kristi. Kangi unnyambala āsumwīke nkyūmba, yūyo āyobile mu ndimi nu kuyoba, “ISI SYO IKUTI U NTWA. Kolelela pa iki umwe muli nakyo. Kindililaga itolo, kangi une ngubasayaga umwe.”

¹⁵³ Abene balinkuti, “Ena, linga u Ntwa āyobile ikyo, une ngusakikisya ikyo kyo kyene.” Umwe muketile, ikylene kikageligwa ni Lisyu. Ikyene kibagisenie ukwega i Lisyu, ukwanda. Mwaketa lelo umwe. Ikyene kyāli kikindane ni Lisyu.

¹⁵⁴ Apa ikwīsa Yeremiya ikugomokela, yula unsololi umpakīgwe. Kyala ālimbūlīle umwēne, alinkuti, “Une mmenye Hananiah ākonywīle iliyōko lila pamwanya pa likosi lyāko, ili Une nābiikile, lōli une nguyaga pakutēndēka limo ukufuma ku kisulu.” Umwēne alinkuti, “Kangi ifikolo fyōsa ifi fibūkīle pāsī ukumbōmbēla Nebukadnezara, ugwāmbombo Gwāngu,” kangi umwēne āli mwiputafifwani. Muketile? Kangi Israeli, ukukyunga fyosa amakemo gabo, loli abene bakāli... Muketile?

¹⁵⁵ Kyala ātēndike ulufīngo, ukuti Umwēne isakusaya, lōli isayo sila sili pāsī pa tuyīlo. Kangi ugwe kufimbilisīgwa ukwagana nu tuyīlo tula, ukutendeka ikyo ukubomba.

¹⁵⁶ Nītugesye, akabalilo kanandi aka kakindilepo, nu ndindwana unnini, unnunu unnini apa. Ikyākwānda, une nāpēsile ikikolo kila ukukīndāmo, ukukēta linga kālipo kalikōsa

akasobi. Kyala isakubūmbulusya, lōli icyēne kili pāsi pa tuyīlo. Muketile? Ikindu kyēne une nākyāgile, kyāli, u māma ātilāga icyēne kyāli kisobi ukunwa u nkota. Une ndinkuti, “Komma ukwinogona ikyo, kalumbu. Ega ikyo ukufuma mu linogono lyāko. Bukaga itolo nkyēni nu mwānikr. Kapapo akēne u nkota. Kyala isakupelaga ikyo kimanyigwe.” Muketile?

¹⁵⁷ Lilino, loli, ikindu kyo kili, londesya, manya. Kangi polelo, linga icyene yo ISI SYO IKUTI U NTWA, ena.

¹⁵⁸ Lilino uswe tukusyāgānia apa ukuti, abāndu aba, abēne bāgelāga ukutēndēka ikindukimo; Hagara na—na Sarah, ukuntula Abraham, ukuntula Kyala ukutēndeka ulufingo Lwake ukwīsa ukuya bwanalōli. Ugwe ukabagīla ukubomba ikyo. Yikayapo injila, na panandi, iyakubombela icyene. Ikyene kyo—ikyene kikulwana na kilikyosa. Lisyu lya Kyala likubonekaga, mulimosa. Ugwe kufimbilisigwa ukwima itolo pa Lisyu, kangi yoba, “Iyene yo njila *iyi*,” kangi kyunga i Lisyu. Lilino, kētēsya, ukutendeka ikindukimo ukwēga u buyo bwa Lisyu Lyāke!

¹⁵⁹ Lumo abinake ba Abraham, bope, linga uswe tukeetesisyemo siku, lumo abinake ba Abraham bikwisa pala nu kuyoba, “Ena, tāta gwa fikolo, balinga abāna ugwe uli nabo lilino?” Akabalilo kāko umwene āli ni fyiya mia yumo mbukusi. “Yoba, tāta gwa fīsu, tāta gwa bīngi, ngimba bāna balinga ngimba umwe muli nabo lilino?” Būgili!

¹⁶⁰ Lilino, ngimba umwe mukakabonamo akabalilo? Ngimba uswe tukakibonāmo icyēne, akabalilo kāko utubalilo tumo ukuti uswe twīpūtilāga ikindukimo, icyēne kikābonike mma?

¹⁶¹ “Apa itugesye unnyambala unkangale,” abene bikuyoba. “Umwene yo mfwamaso. Umwene yo gwamapuli. Umwēne yo gwakinunu. Umwene yo mbine. Umwene abombile *iki*. Buka kula kangi mbumbulusya umwene, umwe babumbulusyi Bafyakyala. Uswe tukwitikaga icyene.”

¹⁶² Ngimba abene bikusyagania ukuti icyene yo mōhēsi yulayula uyu āyobīle, “Sōkapo pa kipingika, kangi une ngwisakukwitika Ugwe. Sanusya amabwe aga ukuya nkati, kangi une ngwitika icyene”? Muketile? Yula u mōhesi yulayula uyu anpinyile ikifunga ukusyungutula amaso ga Ntwa gwitu, nukuntika Umwene pa ntu ni ngili, kangi alinkuti, “Lilino, linga Ugwe gwe nsololi, tubula uswe ywani akukomile Ugwe, kangi uswe tukukwitikaga Ugwe.”

¹⁶³ Mulimōsa, ugwe umenye Umwēne ālimēnye yūyo ālintikile Umwēne. Umwēne ābagile ukusanusya amabwe gala ukuya nkati. Pamo, Umwene abagile ukusokapa pa kipingika. Loli uswe āngāli tukuyaga fiki umwisuyaga linga Umwene aasōkilepo? Muketile? Abene bakamanya ulubatiko lwa Kyala. Ugwe kufimbilisigwa ukusyagania iki Kyala afingile.

Lilino une mbagile ukubopela.

164 Lilino, lilino abēne lumo bāyobīle, “Tāta gwa fikolo, uswe tukupīlike ugwe, ifyīnja malongo-mabili-na-fihano ifi fikīndilēpo, kuyoba ugwe kuyaga nu mwana mwa Sarah, kangi ukufuma mu ikyo kyayaga pakwisaga ifikolo fya bandu. Itolo ngimba bāna balinga aba ngimba ugwe uli na kabalilo aka, tāta gwa fikolo?” Haa! Muketile? Yila yo yila yilayila iyaiyolo imbepo indondesiyabusobi iyi yābagīle ukulōndesy’ubusobi.

165 Ngimba Abrahamu ābōmbile fiki? Alinkuti, “Umwene akapepelwikemo ku lufingo, ulwa kusitakwitika.”

“Fiki, apa ugwe gwiputililaga *Gwakuti-na-gwakuti*, kangi abene balinkusita kuya kanunu.”

166 Ikyo kikaya ni mbombo. Linga une ngwiputila maelifu kalongo ikilo iki, kangi maelifu kalongo bikufwa ndubunju, kilabo nkilo une pōpe ngupakaga ababine nukubīputīla abēne. Kyala āyobīle lūlo. Kitikwīmisyā ikyene, napanandi. Kyala āfingīle ikyene. Une ngwitika ikyene. Naloliloli. Kitikupela ukukindana kulikosa iki abene bikuyoba, pōpe. Loli, abene bisakūgila. Ulo lo lufuyulo lwa Lisyu.

167 Abraham, imile pa Lisyu lya Kyala, kubumalikisyo Ilyene lyāsisimikisigwe. O, mwe!

168 Kētēsya u būgili bwa bugūmba. Ukūgīlīgwa, kangi ulufuyulo lwa bugūmba, tāsi. Abene bali. . . Umwene alinkufimbilisigwa ukwima ulufuyulo panongwa ya kuya mu gūmba pa fyinja fyosa fila. Umwene ali kifuki fyinja mia yumo mbukusi. Umwene āli malongo-mahano-na-mana, ni Lisyu lya Kyala ili lyāyobīle umwene ikuyaga *mwēhe*, u māma gwa mwāna uyu. Kangi umwēne na Abraham, migūmba, gyoosa-mibili gwa gwābo—gwābo imibili gifwēne itolo mifwe, lōli pōpe abēne bakīlamwilēmo siku i Lisyu lila, na kapatu. Loli abene balinkufimbilisigwa ukwima ikyo, ukwanda. Kangi polelo, aleluya, Kyala alinkukyūnga i Lisyu Lyake, mu sala iyangisi yila: Isaka aapapigwe. “Kangi imbeyu yake yili kifuki misānga gya nyanja pamo indondwa sya Kumwanya.” Muketile? Kyala akabalilo kosa ikwamula i Lisyu Lyake. Ena. Ubugūmba tāsi, polelo Isaki.

169 Sakaria na Elisabeti, bōpe, unnyāmbāla unkāngāle yula kangi unkinūlu unkāngāle, bakāli bikukolelela. Kangi akabalilo kāko Sakaria ikwisapo pala, kangi ābagile ukusimba mōsa pa kipatu kyāke, nu kuyoba, “U Gwāndūmi āgēne na une, ālimbūlile une ngupapaga u mwāna ukwisila mwa Elisabeti, unkasi gwāngu unkāngāle apa. Une ngabagila ukuyoba kāngi mma. Une ne gwakinunu. Une nisakuyaga gwakinunu mpaka ilisiku u bōnda ikupāpīgwa. Loli isakuyangako u mwāna, kangi umwene isakuyaga nsololi gwa Gwamwanya ukukinda. Umwēne isakuntalulaga u Ndondwa Yakulubunju. Umwēne yo ntasi gwa Mesiya.” Ngimba ikyēne kyābagīle ukuya bulebule?

170 Bamo balinkuti, “Umwinitu unkangale umpelakisa. O, une—une ngusakikisya umwene nduko lumo panini asyütilem’untu gwake, umwe mumenye. Kilipo ikinini ikindukimo. Lōli kēta u nkāngāle Elisabeti panja pala, ukusyūngutila malongo-lwēle. Kangi kēta—kēta—kēta Sakaria, kubutali nkāngāle kangi ikuyuganika, kangi polelo umwene isakuyobaga i kindu ikya luko bo ikyo. Ena, u mwinitu unkangale umpelakisa.”

171 Loli umwene aali ni Lisyu lya Ntwa. Lo lufuyulo luki, mpaka umwene ālifisile mwene ku masiku mingi. Loli umwene alimile ni Lisyu. O, mwe!

172 Ukupīka ubufumuke, ukupīka ubuyobelo ubufumuke, bāpīkile ukupuputigwa kwa lisiku, kangi inyīho kangi ifīndu fya lisuku lyābo. Abēne bākānīle ikyēne. Abēne bākānīle ukwenda ni kilūndīlo kya basitakwitika. Abēne balinkukāna ifīndu fya nkīsu. Abene balinkufimbilisigwa ukubomba ikyene, ukwima ni Lisyu lya K̄yala. Abene balinkufimbilisigwa ukubomba ikyene.

173 Momumo ikyene kiyilīle umwisyugu. Ugwe kwipagulania gwimwene ukufuma ku kilikyosa loli ugwe na K̄yala. Ikyene kikaya iki ikipanga kikubomba. Ikyene kyo iki ugwe kubomba na K̄yala. Muketile? Ikyene kyo ugwe, ukuya mundu yumo pamwene. Ena.

174 Lōli kēta iki K̄yala ālimpēle umwēne. Akabalilo kāko Yeso Mwēne ikwīsa, Sakaria ākīndīle, Elisabeti, yōpe. Loli akabalilo kako umwanundumyana gwabo ālisile mmatengele, na ISI SYO IKUTI U NTWA, Yeso alinkuti, “Akālīmo siku u mūndu apāpīgwe nu nkīkūlu ukuya nkulumba bo mūmo umwēne ayīlīle.” Ameni. Fiki? Umwēne ākubilwe ulufuyulo lwa bugūmba. Umwēne āsyēle ni Lisyu, kangi alinkupāpa u mwanundumiana bo yula.

175 Bo yu Sarah gwa iyolo, ngati Abraham gwa iyolo, babili abakāngāle bakolelile ku Kyēne. Kēta, kifuki fiyo kila kyāpāpīgwemo siku, “bo misānga gya nyanja,” lukayapo u luko lwa bāndu nkīsu ukuya bīngu bo baYuda. “Bo misānga gya nyanja pamo indondwa sya mmwanya.” Ngimba fiki fyābonike? Ikyene kyābonike mu bunandi, u mwāna yumoywene.

176 Lilino umwe mukukēta kūko une ngubūka. Yumo u mwāna, ikyo kyo kyōsa ikyēne kyālyēgile. Ikyēne kyālyēgile u mwāna yumoywēne ukuyugania ifisu nukusōsōla kwa Mesiya. Kyālyēgile yumoywēne ntiga, umpilikila. Uko ko kutalusya. K̄yala itolo ikulondigwa u mundu yumoywene. Ikyo kyo kyosa iki Umwene ikulonda, ku buyobumo Umwene abagiile ukuya ni lisyu. Ikyo kyo kyene iki Umwene ikulonda, ukwega u nnyambala yumoywene mu bulagili Bwake. O, mumo Umwene iganile ukwega u nnyambala yumoywene!

177 Umwēne ālināgwe Noa, akabalilo kamo. Umwēne ālināgwe u—Umwēne ālinagwe u Mōse, akabalilo kamo. Umwēne ālinagwe u—u Yeremiya. Umwēne alinayo u—u Eliya. Umwēne

ālinagwe i Elisha. Umwene ālinagwe u Yohani. Umwene—Umwene ikwisa. . .Umwene ālinagwe u Samsoni. Akabalilo kosa aka Umwene abagiile ukwēga unnyambala yumoywene mu bulagili Bwake, ago go Masyu Gake. Umwene abagiile ukuyoba ukwisila mu kyene. Umwene abagiile ukukemela i kīsu. O, mwe!

¹⁷⁸ Mumo Umwene ikuya ninjala nukufyuka, ukwega unnyambala mbulagili Bwake, “Ukuti Une mbagiile ukuyoba ukwisila mwa umwene. Une mbagiile ukwitikisya a Masyu Gangu gamanyigwege. Palema nalinga umwene isakwimaga ulufuyulo, loli Une ngwisa kwimanyisyaga a Masyu Gangu.” Muketile? O, ena.

¹⁷⁹ Bugūmba, tāsi. Kufīmbilisigwa ukuya nsitakupapa, kufīmbilisigwa ukwīma ulufuyulo bwa bugūmba. Sarah āfimbilisigwaga ukwīma ikyēne. Momūmo ābōmbile Sakaria na Elizabeti bafimbilisigwaga ukwīma ikyēne.

¹⁸⁰ Kéta, umwisyugu. Lilino une nguyobaga i kindukimo. Kéta umwisyugu ku bana ba gwamalaya. Umwēne ēgile ifisu pāsi pa bulagili bwandyāli sya fipānga-fipāgūke, ugwamalaya na bānabalindāna bāke. Kéta yo ngulilo ya fipanga-fipāgūke isi syāfyukile mmwanya, kangi mumo banandi bo bagolofu. Komma umwe ukupasya. Ima ni Lisyu. Ikyene kyo kyosa kinunu.

¹⁸¹ Umwe mubagiile ukūgīligwa, ukukōleligwa mwīkēmo—mbunduluka. Umwe mubagiile ukubilikigwa fyōsa uluko lulilōsa lwa ngamu imbibi. Lōli, syala palapala pala, Ilyene lyo Lisyu, ulufuyulo lwa Lisyu, ikindu iki abene bisakuyoba isya ugwe.

¹⁸² U mwīnòtu unkeke, umwēne abagiile ukuya apa ulubūnju ulu. Umwēne yo mwīnàngu gwa une; Jim Poole, unkeke Jim, abāke—abāke abāndu. Umwēne ālalusigwe ilisiku limo. Mulimōsa, umwēne ālyōsigwe apa. Yumo āyobīle ku mwēne, alinkuti, “Linga ugwe gwayaga pakōsigwa nkipanga, nongwa ya fiki ugwe utikwēga i kipanga ikinywāmu, ikindukimo?” Muketile? Loli umwene āketile u Lumuli. Lula lwāli ulwene. Muketile?

¹⁸³ “Bīngipo bo bāna ba nsitabugolofu ukukīnda aba balipo aba ngolofu.” Ena. Umma ndaga. Mūmo bayīlile banāndi abēne, aba ngolofu! Kéta bo banāndi bakukikufi nki aba bālipu mu lisiku lya Noa. Muketile? Kéta iki kyāli mmasiku ga Sodomu. Muketile? Mumo banandi aba bali bagolofu!

¹⁸⁴ Ngimbo balīnga abāna u ndogwe ali nabo! Umwēne itolo ikutwāla abāna munjila yiliyōsa yayiolo, lōli abēne bo bōsa bo bāna basiwāna. Ugwamalaya ikutwāla panja ugwamalaya. Imbwa yikutwāla panja imbwa.

¹⁸⁵ Kangi u Kristi ikutwāla panja abapakīgwe. Ili Bāngeli likutwalaga panja abagolofu, polelo uswe tukufimbilisigwa ukwima ilinogono lya kuya kapāmbu kanini. Kyo kindu kyaipyanki iki ikyene kili!

186 Kéta ku kipanga ikikulumba ikya Efesi, kyālipō itolo kalongo-na-babili mu kyēne. Ena. Kéta kyo kibugutilanki iki uswe tuli nakyo umwisyugu, ulubafu lwa bene. Ena.

Gilipo imyoyo mihano na mitatu mmasiku ga Noa.

187 Balipo itolo bahano mmasiku ga Loti, umma, bàna; Loti nu nkasi gwake, abàna balindwana bake babili. Kangi umwēne alikwānduka mbānda ya libwe bo umwēne asōkile panja, panongwa ya kukéta kunyuma. Naloliloli, batatu bāsōkile pānja mu lisiku lila.

188 Kangi Yeso āyobile, “Bo mūmu ikyēne kyāli mu masiku gala.” Kikutukasya uswe ukukētēsya nukuya bapākisyē. Bo banini bule abagolofu! Lōli, bo akabalilo kōsa, abūgīli babagīle ukufuyula. Ubwakyu-...Ima ulufuyulo lwa bugūmba, tāsi. Mwe!

189 Une itolo ngufimbilisigwa ukubopela. Une ne...Une ndikubōmba...Ngulonda ukutūla ukubēga abāna aba. Itolo ikasyaga na une pakayabo kanini. Muketile?

190 Abanyambala akabalilo kosa bo bafwēne bo bwila. Lilino une nguyobaga ikindikimo kangi. Kangi une ngulonda umwe...Kangi une ngamanya kali ikyene kikusimbigwa pa tepi, pamo mma. Lōli linga ikyēne kili pa tepi, une ngulōnda umwe ukupilikisya kwa une, umwe pa tepi. Komma umwe ukupondwa ikyēne, lōli funda ikyēne. Umūndu lilino yo mūmo umwēne akabalilo kōsa afumile pakuya. Umwene ikuntufya Kyala panongwa ya ifi Umwene ābōmbile; ukugūlila ku iki Umwene isakubombaga; kangi ukupīka iki Umwene abōmbile kangi ikubōmba. Umwene ikuntūfyā Kyala panongwa ya ifi Umwene abōmbile; umwene ikukéta nkyeni ku iki Umwene isakubombaga; lōli umwēne ikusūla iki Kyala ikubōmba, kangi pala umwēne ikupōnda ikīndu kyōsa. Une ngusubila abene bikukyaga ikyene. Muketile? Ukusūla iki Umwene ikubōmba! Umwene amenye iki Umwene abōmbile; kangi umwene amenye ulufingo iki Umwene isakubombaga; loli umwene ikutoligwa ukuketa iki Umwene ikubōmba.

191 O, umwe baPentekosti, linga umwe mukaya kyākwēgelēla ikya ikyo! Umwe mukugūlila ku kindukimo ukuboneka: bo kabalilo kosa, kyābonīke palapala pāsi pa umwe, kangi umwe mutikumanya ikyēne. “Kalinga Umwene angali abafugatīle umwe, bo yi nguku yikubomba pa twanake, loli umwe mukālondága mma.” Umwe mwinogwine mbwīngipo isya nyiho syinu ni fipanga-fipāgūke ukukinda mumo umwe mwābombile isya Lisyu Lyake nu Mbepo Gwake. Ena.

192 Lo lufuyulo nki kwa Mariya! (Mumo uswe tukwigala.) Lo lufuyulo nki kwa Mariya nu Yosefu, panongwa ya Lisyu Lyake! Akēne ko kabalilo ka Krismasi. Une nābātīke pa kukolelēla itolo panīni panāndi, loli umwe mukupilikaga fīngi ifya ikyene pa rediyo na pakati pa batimi, na fyosa. Lo lufuyulo

nki kuli Mariya na Yosefu, ukūmilisya ku Lisyu lya Kyala! Kumbukilaga, lilino. Kangi i kyīgūla, iki kyāfyūsisyē inyīge sya fisige, akabalilo kāko abē bākētīle u nnīni Maria ikukīsania, ukwāgana na Yosefu. “Ugwe kwegwa undogwe.” Muketile? Kangi kumbukilaga, nkundwe, ubulogwe bwāli bufwe mmasiku gala. “Lilino, ugwe nkūnge umwene ukufuma kukugogigwa. Umwene ikuyaga māma panongwa ya ugwe.” Kangi, lōli, kumbukilāga, akabalilo kōsa, Kyala ābōmbāga na bēne, kangi ikyēne kyāli ukufwāna ni Lisyu. Kangi abene bakakimenye ikylene. Muketile?

¹⁹³ “U mfunde isakupāpaga u mwāna.” Yosefu āmenye ikyo. Maria āmenye ikyo, panongwa yakuti, ukufuma pāpo i Lisyu lyāsīmbigwe, ālipo u Gwāndumi ikuyoba ku bēne, ukusimikisya, pamo ukubonekesya pabwelu i Lisyu lilalila ili lyāsīmbigwe, iki kyāyaga pakuboneka. Komma ukugogw’injosi lilino. Inogona. U Mbepo Mwikemo isile ku kisu; nasiku āyobīle ku kilundilo kyōsa. Umwene āyobīle ku bēne.

¹⁹⁴ Yosefu aaketile. Kangi bo akāli u Gwandumi yula alinkunjatila umwene, umwene alinkuti, “Ena, lilino, une nunganile umwene. Loli, une ne mundu ungolofu. Une ngabagila ukwegwa unkikulu bo yula.”

¹⁹⁵ Kangi u Gwāndumi gwa Ntwa alinkubonekela ku mwene, mu njosi, kangi alinkuti, “Yosefu, ugwe mwanundumiana gwa Davidi, komma ukutila ukummwega ku myako Mariya unkasigo, kabuno kila iki kili nkifuba kyake kyo kya Mbepo Mwikemo.” O, mwe! Lo lubatamisyo luki! Muketile?

¹⁹⁶ Kangi, Maria, pa nsebwe gwake ku kisiba. Akanini akafunde, ukufwana ifyinja kalongo-na-fihano-na-fibili mbukusi, kalongo-na-lwele, ikwēgigwa ku nnyāmbāla uyu ālyēgīleko pabutasi kangi āli na bāna bana; u nnyāmbāla unkāngāle. Kangi umwene āli. . . Umwene ālinganīle umwene, kangi—kangi umwene akāmenye nongwa ya fiki. Kangi umwene ālinganile umwene, kangi umwene akāmenye nongwa ya fiki. Kangi apa abene bāli. Ukwisa, ukubuka ku kisiba, ukwegwa amisi gamo, kangi kosa ukubala pa findu ifi umwene—umwene inogonaga, a Masimbo, kisita kwilamwa, kangi polelo u Lumuli lukumulikaga pankyene pa umwene. Akabalilo kako u Lumuli lula lukumulika, pala alinkwima u Gwāndūmi.

¹⁹⁷ Nguswiga mumo Mariya ālīpilike? Ngimba ugwe gwinogwinepo isya ikyo? Une nguswiga linga umwene ālīpilike ukuya nulutende na mumo une naabombile mmayolo.

¹⁹⁸ “Hail, Maria!” *Hail* kokuti “ima.” “Pilikisya iki une ngukubūlāga ugwe. Nsayigwa yo ugwe pakati ba bakīkūlu, kabuno ugwe gwāgīle ukuganiligwa na Kyala, kangi ugwe kuyaga pakupāpa u Mwāna. Umenye nayumo unnyāmbāla, loli ugwe kuya pakuya nu Mwāna. Kangi u ntāni gwāko Elisabeti, ukuya nkāngāle, yōpe, umwēne isakuyaga ni kifuba

yōpa, kangi isakuyaga pakupāpa u mwāna. Kangi ifimanyilo ifi fisakubombigwaga.”

Umwene alinkuti, “Ngimba ifi fisakuyaga bulebule, mumenye, ukukēta une ngammanya unnyambala nayumo?”

¹⁹⁹ Umwene alinkuti, “U Mbepo Mwikemo ikuyaga pakukupilika ugwe. Ikindu Ikikemo kila iki kisakupāpígwa kwa ugwe kisakukōlélága u Mwanundumiana gwa Kyalá.”

²⁰⁰ Baleka abūgīli bayobe iki abēne bikulōnda. Umwēne āmēnye ikyēne. Umwēne āmēnye ikyēne kikuyaga, panongwa yakuti Kyalá āyobile lūlo.

²⁰¹ Lilino, mūmo umwēne ābagīle ukuti ālīpilike, i lisiku līla ilya bupagulilígwe, pamo ukwisa ku bubūtígwe bwa Mwāna, akabalilo kako umwene endaga ukusyungutila nu Mwana unnini uyu mmaboko gake, bo *lula*. Kangi abakīkūlu bōsa bikwīma pabutali bwābo, bōsa nu buluke ubununu bwa myēnda, ukusaya ababōnda bābo nukubūta abēne, kangi kifuki bōsa ba abēne bikukwāba a kang’osi. Lōli umwēne āli nu tungungubiya tubili, ukwisuka kuli ubupelesye bwāke mwēne. U Bōnda unnīni aniēmbetelígwe mu mwēnda gwa lyābi, gitēndekígwe ukufumu ku liyōko lya kunyuma kwa likosi lwa ngāmbaku, iliyōko, ikiniēmbetelo kya kunyuma kwa ngāmbako. Kila kyāli itolo mwēnda gwa lyābi nkibaga. Abene bakalinafyo nafimo ifya Umwene. Abene bāli balondo fiyo. Kangi apa umwene alinkwima.

²⁰² Kisita kwīlamwa, abakīkūlu bosa bakyungaga ubutali bwabo ukufuma ku mfunde unnini. Balinkuti, “Umwe muketile, umwene ali nu mwāna u nsigwāna.” Muketile mūmo Kyala ikutēndéka ifindu ukuya fiboneke-fyafigili. O, mwe! Umwene itolo ikukwabila amasapa palapala pamwanya pa maso ga Sētāno. “Gwakinyanyasi nki! Gwabubwāpufu buki! Ubulogwe. Ikyo kyo iki umwene ali. Umwene yo ndogwe.” Kila kikālīmīke ukukung’usya kula mu ndumbula ya Maria unnīni. Abēne bakyūngīle ubutali bwāno ukufuma ku Mwēne.

²⁰³ Abene bakāli bikubomba ikindu kilakila, ukunkōléla Umwene lilino, “Mwikemo-mbunguluka, pamo mumilisi,” pamo ikindukimo.

Maria āmēnye yo Bōnda Gwāni yula āli. Umwēne itolo ākīndilīle nkyēni, itolo mulamula.

²⁰⁴ Loli, o, ngimba abene bakābagile ukuti bākētesisye akabalilo kako, Simiyoni, itugesye ku nyuma nkyūmba, umwene aafingiligwe? Umwene alinkubuka ukusyungutila, ikusolola. Umwene alinkuti, “Untwa abonike kwa une.” Kangi alinkuti, “Une ndisakuketa ubufwe...” Kangi umwene ali nifyinja malongo lwele-na-kimo akabalilo kala. “Une ndikubūkága ukukēta ubufwe bo Une ngāli ngakēta ubupoki Bwāke.”

205 “O, Simiyoni, ugwe uli nkangale, mwanundumiana. Gwako—gwako... Umwinitu unkangale ali nu luko lwa untu gwake, umwe mumenye, umwene yo panini... Ndeke itolo umwēne pamwēne. Umwēne yo nsitakufulasya. Umwēne atisakufulasya nayumo.”

206 Loli Simiyoni aali ni Lisyu lya Ntwa, alinkuti, “Une numbwene Mbepo gwa Kyala asulwike pa une. Une nālimile nukunkēta Umwēne. Umwene ālimbulile une, ‘Simiyoni, ugwe uli nnyambala ngolofu. Kangi ugwe utikubūkága... Une ngukutēndekága ugwe ubukēti pānja pala.’” Uu-huu. Ikyo kyo kyōsa.

“Ngimba Ugwe nongwa ya fiki kubombaga ikyo, Ntwa?”

“Iyo yo mbombo Yāngu.”

207 Minogono gangu go, ukuti Umwene abagile naloliloli ukonelela amakalasila pa bene, pa Lisiku lila. “Umwe mwāli nu nketi. Nongwa ya fiki umwe mukāpilikile ku bwēne?”

208 Pala alipo unkāngāle umfwamaso Ann, itūgēsye mu tempeli, ikwīputa. U Ntwa āsetwile ku mwēne, “Simiyoni yo ntalusye.” Ameni. Umwene alinkutoligwa ukuketa ubwēlu bwa lisuba ukufuma ku ngisi, loli umwene ābagīle ukukēta pabatalipo ukukinda abandu bingi umwisyugu aba bāli na maso amanunu. Umwene aaketile, mwa Mbepo, u Mesiya uyu isaga kifuki, u Mbepo ikwendendeka mu ndumbula yake.

209 Kēta iki Akapānga akanini akāndi pala kāli? Sakaria, Elisabeti, Maria, Yohani, Ann na Simiyoni; ntāndatu ukufuma maelifu-elifu. Bo mmasiku ga Noa. Ntāndatu mwa bene. Kyala ābombīle na aligwesa gwa bēne. Abene baali bōsa ndwitikisano. Abene bosa bali palikimo. Ameni.

210 Apa, nkāngāle Simiyoni. Apa ikwisa u Mwana unnini nkati. Umwene akāpilikemo nakimo ukufwana ni kyene. Apa alipo u Mwana. Kangi polelo Simiyoni itugesye nkyūmba kyake, kangi u Mbepo isile pa mwene, alinkuti, “Sookaga panja, Simiyoni.”

211 Apa umwene alinkubuka, ikwenda, kisita kumanya kūko umwene abukaga. Bo yu Abraham, umwene ālondalondaga ikindukimo. Umwene akāmenye kūko ikyene kyāliko, loli umwene alinkūmilīsyā ukwenda. Bo kakindilepo akabalilo, umwene alinkwima. Kangi u Mbepo Mwikemo ābagile ukuti āyobīle ku mwene, “Pala Umwene alipo.”

212 Umwēne alinkufikila kula, mmaboko ga Maria, alinkwēga u Mwāna mmaboko gāke. Alinkukēta mmwanya kangī alinkuti, “Ntwa, unko ugwambombo Gwāko lilino asōkengepo ukufuma ku būmi ubu mu lutengano. Amaso gāngu gikukēta pa bupoki Bwāko.” Ikindu iki aligwesa ūgilāga, iki abakikulu bākibopāga, Simiyoni āyobīle, “Ikyene bo bupoki Bwako, Ntwa.”

213 Kangi ukufwana akabalilo kala, apa alinkwisa unkikulu unkangale umfwamaso, ikumālisya injila yāke ukusyungutila,

ikupepeluka ukusyungutila ukwisila mu kilundilo. Kangi umwene alinkwisa ku Mwene, kangi umwene kangi alinkusolola, kabuno umwene alondalōndāga kuli Umwene. Umwene aalimbulile Mariya, “Ulubo lwisakulasa i ndumbula yako, loli Umwēne isakusetulaga aminogono ga ndumbula nyingi.” Muketile? Ikyene kyáli fiki?

²¹⁴ Lilino, une ngusakikisya, bamo mwa bakikulu bala bātīle, “Lilino kēta kila! Ugwe kukēta u luko luki ulwa kalasi ikyene kili? Mwaketa lelo umwe. Muketile? Ikyo kyo kyene. Muketile kūko ikyēne kili? U nnyāmbāla unkāngāle yula, ālendwīke mu ntu. Pala umwene ali pa mwanya pala, imile pankyeni pa ndindwana undogwe yula, ikugela ukuyoba ikindu bo ikyo. Mwaketa umwe lelo. Umwana unsigwana yula. Kēta yula unkāngāle Ann, ikwitūgasya pāsi pala, kisitakulya mwēne ku bufwe, nukukīndilila bo ulo. Umwene atisakuyaga nubuhobofu mumo uswe tukubombela. Loli, mwakēta lelo umwe, muketile. Umwene abagile ukuya gwa fibugutila fyosa ifya nkisu apa. Umwe āfumīle ukufuma ikikolo ikinunu fiyo, muketile, kangi umwēne ābagile ukuya gwa kula. Loli pala umwene ali. Kēta mumo ikipambo kila kikufika palikimo?” O, ena. Ameni.

²¹⁵ Ikindu kilakila umwisyugu. “Twitūgēsye mmabuyo Gammwanya mwa Kristi Yeso, ukuya tufyusyigwe mmwanya na Mbepo Mwikemo.” Naloliloli. Ena, nkulumba.

²¹⁶ O, ngimba uswe tulinako itolo akabalilo kanini ukōngelelāpo? Une ngufīmbilisīgwa ukuyoba ikindukimo. [Ikilundilo kikuyoba, “Ena.”—Nsimbi.]

²¹⁷ Une ndinayo unkina uyūngi apa, une ngunkēta, akabalilo kala akabalilo kāko i Lisyu lyātēndekīgwe ukubonekela, abanyāmbāla bamahala.

²¹⁸ Ngunyonywa une nāli na kabalilo, Fred, ukuti umwe mubalīle ikyo. Ugwe uli nakyo ikyēne mu nyāmbi yāko? [Nkundwe Fred Sothmann ikuyoba, “Ena.”—Nsimbi.] Une ngusakikisya mwe bingi ba umwe mukibwene ikyene mu kalatasi ya nōngwa.

²¹⁹ Ikindu iki u Mbepo Mwikemo āyobile pāsi apa ku kisoko, ifyīnja malongo-matatu-na-fitatu ifi fikīndīle, abēne itolo bakūmbīle ikyēne mōsa. Dizembala gwa 9, ukusisimikīsyā ikyēne, isya bufunda-ndondwa bula, mūmo fikuti—fikuti Jupiter ni ndondwa sila, mbubunganisyo bwābo!

²²⁰ Abēne balinagwe ugwaiyolo ugwabufundandondwa u kalenda-...ubung’wāle bwa ikyēne, abēne bakūmbīle mōse. Ako ko katikati kabalilo kala ububūngāne ubu bwālisilemo, mu bwībatike bwa ndōndwa isi, kangi ukusōpa palapala pāsi kubwa ku Babuloni, kangi abanyambala bamahala balinkutwala ikyene pāsi. Mukukūmbukila? Ifyēne fyakilēnie injila syābo, pāsi ukusulika, amabilyoni ga fyinja fya bwēlu ukupāgukana kāngi. Kangi bala abanyāmbāla bamahala aba kiYuda aba

bāli pamwanya ku Babuloni, abēne balubwēne lula ulwibātiko lukwisa ndibātikano lula, indōndwa sila. SITatu sya isyēne silinkwēnda nkati, palikimo, nukutēndēka lula lumolwēne u lutōndwa lwakulubūnju. Kangi abēne bāmenye ukuti ukwisila mu Lisyu Iya Kyalala, ukuti kala kāli kabalilo, akabalilo kāko indondwa sila sikwisa palikimo, ukuti Mesiya ābagile ukuya pa kīsu.

²²¹ Iyo yo nongwa abene bālyāndīle, “Ali kugu Umwene, apāpīgwe Mwalafyale gwa baYuda? Ali kugu Umwene? Kubuyobumo! Namanga, akabalilo kāko indōndwa sila sikwisa nkati, mpaka imibili gwābo gyammwanya gilinkwisa ukuya ugu gumogwēne unkulumba umbili gwāmmwanya apa, akabalilo kāko sila sitatu sikwīsāga palikimo, Mesiya isakuya pa kīsu nkabalilo kala.” Kangi akabalilo kāko isyēne syālyēndile mulamula mu njila syābo, abanyāmbala bala bāmēnye ukuti u Mesiya āli pa kīsu.

²²² Abēne bāli bafūndi nkibānja kyābo. Abēne bāli banyāmbala abakulumba. Abēne bāli bafūndi nkibānja kya sayansi gwabwīpūti. Abēne bākētesyāga ulubafu lwabwīpūti lwa ikyēne. Kangi abēne bāsibwēne indōndwa sila sikwēnda pānja kula, Jupiter na Sargasi, kangi polelo ukwēnda nkati mu lwābo—lwābo u lukīndi. Kangi abene balinkuti, “Uswe tumenye ukuti Mesiya ali pa buyobumo. Popāpo, Umwēne ikufīmbilisigwa ukuya mu Yerusalemu, panongwa yakuti ubo bo buyo ubukulumba—fiyo bwa bwīputi bwa kīsu, bwa bwīpūti bwa Mesiya. Ilyo Iyo likulumba lyābo. Ilyo Iyo likulumba lyakipanga—kipāgūke. Kula ko kūko ikibugutila kyakipanga ikikulumba kikwitugasya.”

²²³ Kangi pa ngamila abēne balinkubūka, ifyīnja fibili, pāsi ukukilania Kisoko Tigrisi kangi ukukīnda ifitubwi na matēngēle, ukwēnda, ukubūka ku kāya, indūmbula sīsīwile nu buhobofu.

²²⁴ Abene bāmenye akabalilo kako indondwa sila syāmalike mula. Kangi iki, bope nababamanyandondwa bikuyoba, umwisyugu, “Linga isyene naloliloli, indondwa sila, sikwisa nkati mbuyo bula kangi, ikyēne kikutēndēka u lutondwa lumolwēne, ukufuma kūko abēne bālimīle, bikukēta.” Loli abene bafimbilisigwaga ukwima ukufuma ku buyo bula, ukuketa ikyene. Ameni. Ameni.

²²⁵ Kikwēgēla kūko ugwe gwīmīle. Kikwēgēla iki ugwe kukēta. Uu-huu. Ena.

²²⁶ Polelo abene bayibwene iyene, kangi abene bākongile iyene, kangi abene bali itolo ndukīndi. Kali abene bāfikile kugu, iyene yali itolo ndukīndi na bene. Iyene yalongolile abene. Muketile?

²²⁷ Iyo yo njila ugwe kufimbilisigwa ukwēga a Masīmbo gōsa ukugolosigwa lōsa, kilikyosa, polelo syala mu lukīndi lula

na Masimbo. Iyo yo njila yene. Ikyene kisakulōngosya ugwe kulakula ukutalula ku Mwēne. Naloliloli kisabōmba.

228 Lilino kētésya. Apa abene bikwisa, bikukúta, “Ngimba ali kugu Umwene, apapigwe Mwalafyale gwa baYuda?” Mu Yerusalemu, i Ndondwa yikulongosya abēne palapala pala, ukutalula ku likulumba lya kipanga-kipāgúke. Kangi akabalilo kākō abēne bāsanwike kulubafu lwa iyēne, u Lutōndwa lwābalekile abēne. Nkaya abene balinkubuka, mwanya-na-pasi pa lukindi. Abene binogonaga a kaya kabagile ukwisula mbuhobofu bwa Kyala. Mwanya-na-pasi pa lukindi, nu buhofu, abene bābukile, ukukúta, “Ali kugu Umwene uyu apapigwe Mwalafyale gwa baYuda? Uswe tulubwene u Lutōndwa Lwāke akabalilo kako uswe twāli ku Busokel’ilisuba, kangi uswe twisile ukummwiputa Umwene.”

229 Kumbukilaga, u Lutōndwa, isyēne syābūkile kubwa kubwīngilil’ilisuba. Isyēne syāli ku Busōkel’ilisuba. “Kubwīngililo ukulōngolēla, pōpe sikukīndilila. Tulōngosya uswe ku. . .” Muketile? Abene bāli naloliloli. . . Abene bāli. . . Ena, Babuloni na India balāmbalele ku Busōkel’ilisuba kwa Palestina, uluko lwa kubusōkel’isuba kwītongo. Kangi isyēne syābūkāga kubwa kubwīngilil’ilisuba. “Kubwakubwīngililo silinkulōngosya,” umwe mumenye u lwimbo, “sikāli sikukīndilila. Tulōngolēla uswe ku Lumuli ulupelelesye lula.” Muketile? Abene, banyambala abamahala, bikwisa ku bwingilil’ilisuba. Ukusōkako ku Busokel’ilisuba, ukubuka kubwīngilil’ilisuba, kangi abene bakētīle u Lutōndwa lula. Lilino, linga abēne bāli mu Kubwingililo, bikukētésya kunyuma, abēne bakāyibwéne Iyēne. Muketile?

230 Abēne, akabalilo kākō abēne balinkufika kula, Ulwēne lulinkubalōngolēla abēne kulakula kula, polelo Ulwēne lulinkubaleka abēne. Kangi abene balinkwinogona, “Apa ikyene kili. U Lutōndwa lubalekile, polelo apa ikyene kili.” Abene bali nkāya. Polelo, “O, mwe,” abene balinkuti, “aligwesa yo itolo ikwimba kangi nhobofu. U lwimiko lwa Kyala lwāsiseye filifyosa. Popāpo, apa uswe tulipo. Uswe tumēnye ukuti ubwītu—uswe tumēnye ukuti ubukābi bwītu, bo uswe twākētesyāga ulwibātik’, nayumo, nayumo umfundi, abagile ukwisa kumwanya kula nukukwaba indondwa sila palikimo. Kangi uswe tumenye, akabalilo kākō sila—akabalilo kākō i ndondwa sila sikwisa mu mbili gula gwā mmwanya, ako ko kabalilo aka Mesiya ali pa kisu. Mesiya ali pa kisu.”

231 Kangi ifyīnja bamia balibōsa bakuti, isyēne sikukilania ulubātiko lwābo kangi, umwe muketile, kangi polelo kilipo i kyābúpi kikwisa ku kisu. Kētésya.

232 “Mesiya ali pa kisu, akabalilo kākō kila—akabalilo kākō ikibugutila kya ndondwa kila kyāli palikimo.” Kangi abēne bāmenye Umwēne āli kula, popāpo abēne bābūkile ku likulumba

lya bwīpūti, kangi balinkwānda ukubūka, bikuyoba, mmwanya na pāsi u lukīndi abēne balinkubūka, ingamila isi, “Ali kugu Umwene? Ali kugu Umwene? Ali kugu Umwene uyu apapigwe Mwalafyale gwa baYuda? Uswe tulubwēne u Lutōndwa Lwake ku Busokel’ilisuba. Umwene ali apa pabuyo bumo. Ali kugu Umwene? Ali kugu Umwene? Ali kugu Umwene?” Haa! Lo lufuyulo luki!

²³³ Abene balinkubuka ku mputi nkulumba. Umwene alinkuti, lumo āyobile, “Ngimba kitamisye fiki na umwe binitu? Fiki, umwe mwe kipambo kya būmilīsi!” Muketile? Lo lufuyulo luki, pa fyakukaba fyabo ifya sayansi! Na maka ga Kyala, abene bakētīle u Lutōndwa Lwāke. Kangi abene bāli banyambala bamahala, bakomu. Abene bāli nkibānja kya sayansi gwābwīputi. Kangi abēne bāmenye, akabalilo kāko indondwa sila syāfikile kula, Mesiya āli pa buyo bumo. Kangi apa, ubuyo ubu bwabagile ukumanya ikylene, bukamenye nakimo ikya Ulwēne.

²³⁴ Une mbagile ukwinogonela, abanike bikwima pa lukindi, balinkuti, “Ha! Keta ku ikyo. Ha! Ikyo kyo kipāmbō kya būmilisi. Pilikisya ku bēne, bikuyoba, ‘Ali kugu Umwēne, apāpīgwe Mwalafyāle gwa baYuda?’ Abēne bakamanya ukuti Herodi yo mwalafyale pāsi kuno. Abēne bakamanya u Bishopu *Gwakuti*.” O, mwe!

²³⁵ “Ali kugu Umwene uyu apapigwe Mwalafyale gwa baYuda? Uswe tulubwēne u Lutōndwa Lwāke ku Busōkēlo.”

²³⁶ Abene bikuti, “Isaga kuno, mwesa umwe banyambala ba mahala apa, ukusyungutila apa.” Uu-huu. “Isaga kuno. Ngimba umwe mwesa mukuketa u Lutōndwa kulikosa?”

“O, une ngakibonamo siku ikindu kimo bo Kila.”

²³⁷ “Mwēsa umwe bamanyandondwa isaga kuno. Ngimba umwe mwēsa mulubwēne lulilōsa u Lutōndwa kulikōsa?”

“Umma. Umma.”

“Ngimba umwe mukabwēne kalikōsa ngati u luko lulilōsa lwa kimanyilo ikisitakupilikisigwa?”

“Umma. Uswe tutikukibona nakimo bo ikyo. Umma.”

²³⁸ Komma mpaka na lino, pōpe. Ikindu kilakila. Abene batikukibona nakimo. Abene bakabagila ukuketa Ikyene.

“Uu, unko uswe tukōlēle nkati aba—aba babōmbi. Ngimba bule umwe mwesa?”

“Umma. Uswe tukulubonamo siku u Lutōndwa nalumo.”

²³⁹ “Ena, ngimba bule umwe ba miana mwe mukukyūnga akabalilo, panja apa pa kibumba? Umwe mukukētēsya i ndondwa. Umwe mumenyemo siku... Umwe mumēnye kūko ulubātiko lulilōsa luliko mmwanya. Umwe mumēnye u lutōndwa lulilōsa. Ngimba umwe mukētīle akāndu kalikōsa?”

“Umma. Uswe tukakēta ikindu nakimo.” Lōli Ulwēne lwāli kula.

240 Lwimiko kwa KƳala! O, mwe! Ngimba umwe mukabagīla ukukibona Ikyēne? Ikyēne kili pala lilino, kangi abēne bakābagile ukulubona Ulwēne. Ikyene kikukindilila, palapala ukusyungutila abene, kangi abene bikutoligwa ukulubona Ulwēne.

241 “Umma. Uswe tukākētīle nakimo. O, une nābūkīle kula kula. Une ngākibwene nakimo.” Naloli, ugwe utikubōmba. Itolo mfwamaso fiyo. Ikyēne kikaya kuli ugwe ukukikēta Ikyēne. Muketile? Linga ugwe gwe bafwamaso bo ulo, fiki, naloliloli, ugwe utikulubonaga Ulwēne.

242 Ikyene kyo itolo ku bala babo KƳala isakusetulaga Ikyene. Uyo yo yuyo uyu ikuketa Ikyene. Bwila yo njila yila. Naloliloli.

243 Umwene aali yo Noa uyu abagiile ukuketa ifula mmwanya, umwe mumenye, loli bosa ba abene baatoligwe ukubomba ikyene. Muketile? Abēne bakāyibwēne ifula pamwanya pala, lōli Noa āyibwēne iyēne.

244 Umwene aali yo Abraham uyu aalimbwene Sarah ukukolelela u mwana. Uko ko kotalusya. Komma abūgīli aba bātīle, “Tāta gwa fikolo, ngimba balinga abāna ab ugwe uli nabo lilino?”

245 Mumo uswe tubagile ukwisa ukukindilila mu li Bangeli, abakomu na basololi, injila yosa ukukinda! “Lwītiko bo bukēti bwa fīndu ifi fikaboneka.” Abene bamenye i Lisyu lyāyobile ikyene, kangi pala ikyene kili. *Apa* bulipo u buketi bwa ikyene. Abene bikukibona ikyene. Lilino kētésya. O, mwe!

“Abanyambala bitu abamahala batikulubona u Lutōndwa lula. Kikayapo nakimo ku KƳene.”

246 Fiki? Naloliloli, akabalilo kako abēne bāketaga, kangi abene bālingīle mula ni kibugutila kya luko ulu, u Lutōndwa lwāsīmīle.

247 Ikindu kilakila umwisyugu. Ikyo kyo iki kikusimisya u Lumuli lwingi, uko ko kotalusya, ko kuya bākwītābānia lōsa ni kibugutila kya luko ulu bo ulo, aba nu kwītika’mma Ikyēne, ukwānda nukwānda. Kangi uswe tukayaga bulebule nu—nu bumobwēne bwa fipānga? “Ngimba uswe tukwēndāga bulebule pene pāpo uswe twitikisēnie?” Ngimba bulebule ubulilanisi bwa i. . . ubwa iki apa, kīsu-kyōsa, fyōsa i—i fipānga, ifipānga ifibūngānie ifya kīsu? Ngimba uswe tukubūkaga bulebule palikimo, akabalilo kāko uswe tuli maelifu-elifu ga mamailosi ukupagulania? Muketile? Ngimba uswe tukubōmbāga bulebule ikyēne? Aba Bubāngēli na uswe, kangi *iki*, kangi *kila*, kangi *kila*, kangi fyōsa palikimo, kangi napāpo bībūngēnie palikimo nu luko lwa kipāmo kya bubole.

248 Kyala ikwega u Nkasi uyu mpelelesye, mwikemo, nsitakubwapuligwa, ikwima ni Lisyu Lyake. Umma ndaga.

249 Lufuyulo lwa Yeso kuli i Lisyu. (Kangi polelo uswe tukwimikaga, mu miniti yimoyene itolo.) Yeso afuyuligwe panongwa ya Lisyu. Keta kuno. Ngimba Umwene abagile bulebule ukwima ulufuyulo, akabalilo kako Umwene aali Nyakyala yula, Kyala mumbili? Umwene aali Kyala, Mwene, apeligwe mbili.

250 Lilino, umwe mumenye i Bāngéli lyāyobīle lūlo. “Uswe twalinkōlile Umwēne. Bāndūmi bālimbwēne Umwēne.” Inogona itolo isya ikyo. Une ngwitika Timoti ikubika ikyene ikindukimo bo ikyo. Muketile? Ukuti, “Kisita matātikano kyo kikulumba kyo ikyakubutitu kya bunyakyāla; kabuno Kyala abonike pabwelu mu mbili, akētigwa na Bāndūmi.”

251 Abandumi baaliko ku bupapigwe Bwake. Mūmo a Bāndumi bābagile ukuti bākētīle pāsī nukusānguluka, akabalilo kākō abēne bākētīle pāsī pa kibaga nukukēta Kyala mu mbili. Ameni. Ikyene kikaya kyakuswigisya abene bikwanda ukuywega, “Umwisyugu, nkaya ka Davidi, apāpīgwe Kristi u Mpoki.” Abandumi basekelelaga, kangi abene balinkusopa amapiko gabo amanywāmu palikimo, kangi pamwanya pa fyamba fya Yudai, abene balinkwimba, “Lwimiko kwa Kyala pa mwanya ukukinda, ulutengano pa kisu, kangi ubwīgāne ubununu ku bandu.” Abēne bākētīle i Lisyu lya Kyala, ukuti abēne bākētesīsyē pa Ilyēne, ukulibona Ilyēne likubonekēla. Kangi pala Ilyēne lyāli.

252 Lilino, Sētāno akālītīke ikyo, umwe mumenye. Umwēne alinkuti, “Linga Ugwe guli. . .”

U Gwandumi alinkuti, “Umwene yo ali.” Uko ko kukindana.

“Linga Ugwe guli, bomba *kyakuti-na-kyakuti*. Unko uswe tukukēte Ugwe kubomba ikyene.”

Loli u Gwandumi alinkuti, “Umwene ali pala.”

253 Abanyambala bamahala na sayansi yabo iyabwiputiputi, balinkuti, “Umwene ali pala.” Ameni.

254 Iyo yo nōngwa abafunda-fyakukūmba na balibōsa umwīsyūgu bikukūmba mōsa ifīndu ifi, ifi fifumiga pakusololigwa ifyinjā finandī ifi fikindilepo, ifi fikwisaga ukuboneka. Kangi apa abēne bali, bikufukula. Abēne nasiku mma. . .

255 Sikayapo nasimo isyāmbukūlu isi nasiku syāyobilemo ukuti Pontiyusi Pilati ālīmo siku pa kīsu. Ngimba umwe mumēnye ikyo? Mwe bāmo ba umwe bāna ba kusukulu mukumbūla une kokūgu mu syāmbukulu mwāyobile kūko aliko Pontiyusi Pilati. Kangi abasitakwītīka bikūgīla ku kyēne nukukiseka ikyēne, balinkuti, “Kula kukālīmo siku u—u mwalafyāle gwa kiRoma ugwāngamu, u—u ndagili ugwāngamu, Pontiyusi Pilati.” Lōli kifuki imilungu ntāndātu igi gikīndīle, abēne

balinkukūmba ibwe lyapanguto: Pontiyusi Pilati, ndagili. O, mwe! Butoyofu buki!

²⁵⁶ Abēne balinkuti, “Kula kukālimo siku u Ramusesi mu syāmbukūlu, Ramusesi pamwanya pa Igupti.” Lōli abēne bāfukwīle ībwe, bufunda-fifukule: U Ramusesi, u gwākibili. Kētēsya.

²⁵⁷ Kangi abēne ba bātīle ifibūmba fila fikāgwīlēmō siku pāsī. Abafūndu-fifukule bākūmbāga ukusyūngutīla, kangi, ikīndu kyākwānda umwe mumenye, abēne balinkukūmba ukufukula, kubutali pāsī kūko ifibūmba fyāgwīle pāsī mu Yeriko, umwe mumenye, akabalilo kāko ingangabwīte yākubīle. Abēne bātīle, “Kila kyāli itolo kapāngo, u lwīmbo umunduyumo āyobīle, ālīmīle kunyuma kula.” Ena. Umūgīli āyobīle ikyo. “Kala kāli itolo kapāngo. Kikālīko siku nu luko nalumo lwa kīndu bo fibūmba fikugwa, kangi Yoshua ikulundumīsyā ingangabwīte, nukubopela kula ku fibūmba kangi ifyēne ukubūka pāsī. Kikālīko siku ikīndu bo ikyo.” Kangi yumo unkulumba u mfunda-fifukule gwa kiKristi alinkūmīlīsyā itolo ukukūmba, ’nongwa yakuti umwēne āmēnye ukuti ikyēne kyābagīle ukuya lūlo. Umwēne ākumbīle amafīti malongo matatu na malūndi gamo ukōngelelāpo, pāsī kūko abāngi ba bēne bāli. Pāla fyālipo ifibūmba, filūndīke itolo pamwanya pa kimo ni kinine, itolo bo mūmo i Līsyu lyāyobīle.

²⁵⁸ Abēne bāyobīle, “Kula kukālīko u luko lwa kīndu ukuya Davidi nasiku ukukīna pa kyōmbo kyāke, u sēse gwa ndisi ’nongwa yakuti ubwimbilo bwa milisi bukāmanyīgwe mpaka ifyīnja mia fya kalongo na fihano.” Balinkuti, “Kikālīko siku ikīndu kya luko ulo.” Abafūnda-fifukule ba kiKristi balinkufukula, pāsī mu Igupti. Ifyīnja maelifu mana iyolo, abēne bāli fyōmbo fya milisi. Amenī. O, mwe!

²⁵⁹ Abene bāyobīle, ukufwana na bana ba kiHiburi ukutēndeka gala amabwe ni findu bo ifyo, ukufuma pa fweḥwe, “Kukālīko u luko lwa kīndu kila.” Abafūnda-fifukule balinkubūka ku kukūmba pala. Ngimba abēne bafyāgīle fiki? Iyo yo sayansi. Ngimba abēne bāfyāgīle fiki? Ifibūmba fya kāya aka aba Hiburi bāyēngīle, ulubātīko lwākwānda lwa mabwe syāli fwēḥwe indali; u lwakībīli lwātumulīgwe lōsa mu tunīni tunānda utupatu twa makāndi; kangi u lwābutatu lukālīnasyo nasimo ifwēḥwe mu kyēne, na panandi. O, mwe!

Ifikolo fikubongotoka, Israeli ikusumuka,
Ifimanyilo ifi abasololi bayobīle-ngāni;

²⁶⁰ Ena, nkulumba. Ikyene kyosa kisegelīle kwa uswe, nkundwe, kalumbu. Nongwa ya fiki ikyēne? Mu fyīnja ifinīni ifi fyākīndāga, nasiku i kīsu kya mafilumu kibōmbīlemo siku iki ikyēne kibōmbīle. Pa kyākuketelēla pikwīsa akapāngo ka *I Ngomelesyo Kalongo* ukwisila mwa Cecil DeMille’s. Pa kyākuketelēla pikwīsa u būmī bwa Yeso Kristi ukwisila mwa

Ben Hur. Pa kyākuketelèla pikwisa *U Ndobanswi Unywāmu*, ulupīnduko lwa Peteri. Kangi syōsa i ngino syabwīpūti isi, isi abamafilimu bāpikāga, nukubwāpula, kāngi bātāgīle pānja. Loli, Kyala, mu maka Gake amakulumba, alinkupufulila ikyene panja, itolo lulalula.

²⁶¹ Lululu lilino, ifindu fila ifi fyāyobīgwe ifyīnja fīnini ifi fikīndilepo, undōndo, unnini umōlōlo umbombi, nimwēne, gwa Kyala, une ndinkuti, “Lulipo u Lumuli ulu lwālimile kangi lwāyobīle kwa une, nukumbula une ifindu ifyakubomba.” Abāndu balinkuseka nukuyoba, “Umwēne yo nnini panāndi abūkīlēmō ku ntu gwāke.” Kilipo ikipīcha kya Ikyēne. Sayansi yālyēgīle Ikyēne. Ikyēne kili pala. Ubwēne bo Bwanalōli.

Une ndinkuti, “U nkikulu akupililigwe ku bufwe.”

²⁶² Abene balinkuti, “Unsyungulu, lilino, ikyo kyo butoyofu. Umwene itolo ikupela ikyo mminogono gake.”

²⁶³ Kilipo ikipīcha kya ikyēne. Kyala isakutēndēka amabwe ukukūta panja. Umwēne abagīle ukubōmba iki Umwēne ikulōnda.

²⁶⁴ Yeso, ulufuyulo lwa Lisyu. U Mwanundumiana Gwakyala gwa Kyala imile pala, Emmanueli, lo lufuyulo nki! Ukwītikisya untulwanōngwa unsitakwītika āmpinye Umwēne, ukufunya nkisyo Kyāke, nukunyukula ulukufi lwa ndefu, nukuya nkifu Umwēne ukubōmba kalikōsa ka ikyēne. U lufuyulo lwa Lisyu! A-ha. Fiki? Ukufwanisya i Lisyu lya Tata. O! Loli, kumbukilaga, Umwene ikufīmbilisigwa ukwima ulufuyulo lwa bufwe. Kyala, Uyu akabagīla ukufwa, kangi yu Mwēne ntiga uyu ābagīle ukufwa ukupoka untulwanongwa. Nayumo uyungi, nayumo umundu gwakibili pamo umundu gwakitatu, abagīle ukubomba ikyene. Kyala Mwene yo Yuyo mwene abagīle ukubomba ikyene. Kangi apa Umwene āli.

²⁶⁵ Umwene alinkuti, “Akayapo u nnyambala uyu afyukile mmwanya loli Umwene uyu āsulwike pāsī, yōpe u Mwanundumiana gwa mundu uyu lilino ali ku Mwanya.” Ameni.

²⁶⁶ Abene balinkuti, “Abatāta bitu balyaga a mana ndulungalanga.”

“Kangi abene bafwile,” Umwene alinkuti.

“Kangi Ugwe kuyoba ukuti Ugwe gwe Nkati gwa Bumi?”

²⁶⁷ Umwene alinkuti, “Bo Abraham akāli ukuya, UNE YONE. Une ne Nkati gwa Bumi. Une ne UNE YONE.”

²⁶⁸ Abene balinkuti, “Ugwe ukaya ni fyinja malongo mahano mbukusi, kangi kuyoba ukuti Ugwe ‘gwalimbwene Abraham?”

²⁶⁹ Umwene alinkuti, “Bo Abraham āli, UNE YONE.” Kangi polele alinkubītikisya abatulwanongwa bikumpinya Umwene, ikipānga kyakipanga-kipāgūke, nukumpinya Umwene.

270 Umwe mukukumbukila, mu lisiku ilyabumalikisyo, i kipanga kya Laodikiya iki, abene bālimbikīle Umwene panja, pōpe, ikya kipanga. Umwe muketile kūko ikyēne kili lilino? Ngimba umwe mubagile ukukēta nongwa ya fiki une ngukūta pānja ukulwāna nu lubātīko lula?

271 Nongwa ya fiki Yeso ābitikīsyē abatulwanongwa ukumpinya Umwene? Ikyēne kyāli kufwānikisya i Lisyu, ukutwāla ulufuyulo kwa Kyala, ikufwa. Kyala alinkufīmibilisigwa ukufwa. Umwēne āfimbilisigwāga ukuya mbili, ukuti afwe. Kangi Yeso āmenye ikyo. Umwēne ābabūlīle abēne isya ikyēne. Umwene alinkuti, “Bongotola i tempeli iyi, kangi Une nisakuyisumusya iyēne mmwanya kāngi.” Komma umunduyumo uyungi ukufyusya iyēne. “Une nisakufyūsyā iyēne mmwanya. Mmasiku matatu, Une nisakuyitwāla iyēne palapala ukugomokesya kāngi. Umwe bongotola iyēne; Une nisakufyūsyā iyēne mmwanya. Mumo u Yona āli munda mwa nswi, ku masiku matatu ni kilo, momumo ikufimbilisigwa u Mwanundumiana gwa mundu ukuya mu ndumbula ya kisu.” Kangi abene balinkusita nukupilikisya ikylene. Muketile? Ulufuyulo ku Lisyu, Umwene—Umwene aali.

272 Lilino, ukūgiligwa ku bufwe, ukufyūka kangi ku Būmi Bwasyēpwa. Umwēne ikyākwānda āfimbilisigwaga ukubīkigwa ku bufwe, ukuti Umwēne ābagile ukufyūka ku Bumi Bwasyēpwa, nukutwāla umūndu gwabūndu aligwēsa uyungi (uyu āli mu bubūmbe Bwāke) ku Būmi Bwasyēpwa, aba bābagile ukwītikisya Ikyēne. Muketile? Umwene alinkuya mundu, ukuya Ntabuli gwabukamu, kangi afimbilisigwaga ukwimila ulufuyulo lwa būgīli, kangi kōsa ukutēdeka ukusekigwe, itolo mūmo ababōmbi Bāke abanine bābōmbile bo akāli Umwēne. Ngati Mōse, ngati Noa, ngati bōsa abasyāle ba bēne bālimbile ikyūgila, Umwēne āfimbilisigwaga ukwīma ikyūgila. Fiki? Umwene āli ni Lisyu, kangi Umwene āli yo Lisyu. Iyo yo nongwa abene bāsekaga Umwene ukukindamo siku. Umwene aali Nyakyala kangi i Lisyu Lyene. Aleluya! Ikyo kyo iki kyalimpelile Umwene.

273 Yeso ātile, “Umwe basyobi.” Alinkuti, “Umwe mukuyenga amapūmba ga basololi, kangi umwe mwe yūmwe aba bābabīkīle abēne nkati mula. Abene bikwisa ni Lisyu lya Kyala, kangi umwe mukābitike abene. Umwe mutobesigwe pa aligwesa gwa bēne.”

274 Ku Phoenix, Kyala iganege, une ngutīka i lisyu ilisiku limo, Une nguyaga pakukemela ingulilo iyi panongwa ya kungoga Yeso Kristi, ukunkomelela Umwene kabili, Une nguyaga pakutwāla ulukemelo pankyeni pa bulilanisi bwabalūmbilili bula, Kyala itikisyēge. Abēne batobesigwe panongwa ya Lilopa lya Yeso Kristi, panongwa ya kunkomelela Umwēne kabili-kosa. Ena, nkulumba. Ukukemela i kiyabo kyōsa!

275 Peteri ābakemile abēne, pa Lisiku lya Pentekosti. Umwēne alinkuti, “Umwe na maboko amabibi mwākomelīle u Nsōka gwa

Būmi, Yūyo Kyala āfyūsísye. Uswe tuli baketi.” Umwēne ātwēle ulukemelo.

²⁷⁶ Une nguyaga pakwēga i Lisyu lya Kyala, ukukemela ikipānga-kipāguke kilikyōsa iki kiliko, kangī unnyambala aligwesa pa kisyo kya kisu, uyu yo ntobesígwe gwa Lilopa lya Yeso Kristi. Kyala ndula une ukuya gwāndagilo Gwake pa lisiku lila. Ameni. Ena.

²⁷⁷ O, abūgili bātēndike uluseko lwa Umwēne. Abēne balimfuywile Umwēne. Umwēne āsyēle palapala ni Kyēne. Ameni. O! Kētésya iki Umwēne ābōmbile. Umwēne āli Mwanundumiana gwa Kyala, ākūbílwe ubufwe ukuti abīke ubutulwanongwa ku bufwe. Umwēne alinkufimbilisígwa ukubōmba ikyo. I...Iyo yo njila yene ikyene kyābagile ukubikígwa ku bufwe. Kangī Umwene ābombile iki, kangī ālikakísye ikyene, panongwa yakuti bosa abangi ba abene bābombile.

²⁷⁸ Panongwa yakuti, bosa ba abene kunyuma kula báli ni Lisyu lya Kyala mbunīni. Panongwa yakuti, Yeso āyobile lūlo. “I—i Lisyu lya Ntwa lyālisile ku basololi. Kangī aliku gwa bēne,” Umwēne alinkuyoba, “aba abatata bīnu, ubwīputiputi bwīnu ubupānganisigwe, bakatūnyile na mabwe nukubīka ku bufwe? Aliku yumo mwa bēne ālyāmbilile abasololi? Polelo umwe mukuyēnga amapūmba gābo ukufuma pāpo abēne babūkile.” Alinkuti, “Umwe mwe batobesígwe ba kubabīka abēne nkati mula.”

²⁷⁹ Polelo Umwe alinkubapa abēne ikifwanikisyo ikya ungunda gwa mafilu gwāsīmīgwe pānja, kāngi ababōmbi bikwīsa. Abēne balinkubabōmbēla ububībi abēne, polelo kubumalikisyo balinkuti, “Lilino uswe tukungogaga u mwanundumiana, panongwa yakuti umwene yo gwakilingo.” Muketile? O, abene balinkukalala akabalilo kako abene bikukibona ikyo. Muketile?

²⁸⁰ Lōli Umwēne āfīmbilisigwaga ukwīma ulufuyulo. Kangī apa Umwēne aligwe Mwēne apīnyīgwe, ukulōngosigwa kula ku būfwe, ukuti abikīgwe ku būfwe, ukutwāla ukugomokesya u Būmi Bwasyēpwa. Lwimiko kwa Kyala! O, mumo une nunganiile Umwene! Ukutwala u Bumi bwa Syepwa kangī fyusya u mwanundumiana gwa Kyala aligwesa, ukukīndilia mu ngulilo, uyu alinkwima ni Lisyu lila kangī alinkwega ulufuyulo. Uko ko kutalusya.

²⁸¹ Linga Umwene akālisile mma, Noa akābagile ukusumuka. Linga Umwene akālisile mma, Eliya akābagile ukugomokela. Linga Umwene akālisile mma, Noa āngāli akabagilamo siku ukufyuka, linga Umwene akābagile...linga Umwene akālisile. Panongwa yakuti, Umwene aali Kang’osi uyu asungulilenganila, uyu aalisile ukwega ulufuyulo pa Mwene, kangī ukufwa u bufwe panongwa ya Lisyu lya Kyala lililyosa ili lyāyobigwe, kangī abanyambala abagolofu aba bīmīle. Umwene

alinkufimbilisigwa ukuya. Nayumo uyungi ābagile ukubomba ikyene. Kyala Mwene, kangi Umwene alinkwisa nukwega u buyo, ukuti Umwene abagile ukutabula nu kupa u Bumi bwa Syepwa kwa mwanundumiana aligwesa gwa Kyala uyu imaga pa Lisyu lilalila kangi abagile ukukubilwa ulufuyulo. Aligwesa u mwanundumiana gwa Kyala, ukusuluka ukukinda mu ngulilo, uyu ābagile ukwima ulufuyulo akālipo nayumo ābagile ukuntabula umwēne, lōli nu lwītiko umwēne ākētile u Ntabuli yula ikwīsa.

²⁸² Yobu alimbwene Umwene. Yobu alinkwima kunyuma kula, kangi abene balinkuti, “O, ugwe uli ntulanongwa gwambutītu. Kyala ikukufūnda itolo ugwe, panongwa yakuti ugwe uli ntulanongwa gwambutītu.”

²⁸³ Umwene alinkuti, “Une mmenye u Ntabuli gwangu ali nu bumi. Ku masiku gabumalikisyo Umwene isakwimaga pa kisu kya pasi. Palema nalinga amafilifili ga kipapa gikonanga umbili ugu, pōpe, mu mbili gwangu une nisakumbona Kyala.”

²⁸⁴ Unkasi alinkuti, “Nongwa ya fiki ugwe utikunguna Umwēne nukufwa?” Alinkuti, “Ugwe kuboneka ngati mpelakinyanyasi untolwe.”

²⁸⁵ Umwene alinkuti, “Ugwe kuyoba bo nkikulu ntoyofu.” Amenī. Pala Umwene aalipo. “Une mmenye Umwene ikwitugala, kangi Umwene isakwimaga pa Lisiku lyabumalikisyo.”

²⁸⁶ Linga Yeso akālisile mma, Yobu akābagile ukutabuligwa, panongwa yakuti Umwene aali Kang’osi abūtīgwe ukufuma ku lwalo lwa kisu. Umwēne āmenye ubuyo Bwāke. Umwēne āmenye ubupime Bwāke.

²⁸⁷ Iyo yo nongwa, Maria ābwāgénie ubuyo bula, ilisiku lila akabalilo kāko umwēne ikusōka pānja. Umwene alinkuti. . . “Linga une. . . Ugwe gwalipo apa, undumbu gwangu angali akafwa mma.”

Umwēne alinkuti, “U nkundwe gwāko isakusyūka kāngi.”

Alinkuti, “Ena, Ntwa, mu busyuke. Umwene āli ndumiana nnunu.”

Yeso alinkuti, “Loli une YO UNE busyuke bula. Kwitika ugwe iki?”

²⁸⁸ Umwene alinkuti, “Ena, Ntwa, une ngwitika ukuti Ugwe gwe Mwanundumiana gwa Kyala uyu abagilile ukwisa nkisu kya pasi.”

Umwēne alinkuti, “Ko kugu umwe musyilile umwēne?” O! Mwaketa lelo umwe. Um-hum.

²⁸⁹ Umwene alinkukyagania ikyene. Unkikulu unnini yula akāyobaga ikyo. Umwene āli ni misyētano mihano-na-mibili gikāgigwe ukufuma ku mwene. Umwēne āmenye amaka ga

Kyala, aga gabagile ukwēga ukwifyūsyā nu bupiyane na filifyōsa, ukufuma ku mwēne, ikyo kyabagile ukwega akanini, akīmi akambepo ka kusukulu yapamwanya ukufuma mu mwene, kangi nukumpela umwene kipeligwa ikipyā. Umwēne ākagile imisyētāno mihano-na-mibili pānja. Abakīkūlu bala bāmenye iki Umwēne āli, uyu ālimmwitīkīsyē Umwēne.

²⁹⁰ Abene bamenye iki Umwene abagile ukubomba kuli bene. Momūmo abene bikubomba umwisyugu, bōpe. Itikisyā itolo ikyene. Ikyo kyo kindu ikikōnge.

²⁹¹ Pala Umwene alipo. Umwene āyobile ikyo. Kangi Umwene. . . Umwe mumenye iki kyābonīke. O!

²⁹² Fyosa ifi fibagile ukukubilwa kuli i Lisyu lilalila, Umwene aafwile panongwa ya ikyo. Umwene āli yo Yuyo mwene uyu ābagile ukufwa, ukubomba ikyene, kabuno Umwene āli yo Lisyu. Umwene āli yo Lisyu, i Lisyu lipeligwe ukuboneka. Bosa abangi bali nato utupake utunandi, lolī apa bwāli bwīsule bwa Kyala, mwa Umwene. Yulayula Umwene ali umwisyugu. Bahiburi 13:8, “Yeso Kristi yo yuyo mmayolo, umwisyugu, na bwilanabwila.” Pilikisyā.

²⁹³ Une gwigala, nalōlilōli. Une ngubomba ikyene, itolo ngubomba. Une ngindile akabalilo.

²⁹⁴ Umwene akāsimbilemo siku i Lisyu limolyene. Bule Umwene? [Ikilundilo kikuyoba, “Umma.”—Nsimbi.] Nasiku ukusimba i Lisyu. Fiki? Umwene aali Lisyu. Umwene aali fiki? A Masyu aga gasimbigwe, Umwene aali yo kubonekela pabwelu kwa Lisyu lila. Lwimiko! Whuu! Lilino une ngwipilika kanunu. Umwene āli Lisyu. Umwene akāfimbilisigwe ukusimba nakimo. Umwene aali yo Lisyu, i Lisyu ili ilisimbigwe lipeligwe ukuboneka. Lwimiko kwa Kyala! Umwene yo yuyo umusyugu, mmayolo, umusyugu na bwilanabwila. Umwene yo Lisyu, Ilisyu lipeligwe ukuboneka.

Ugwe kuyoba, “Ngimba ikyo kitalusye, Nkundwe Branham?”

²⁹⁵ Kētēsya Yehova ikwīma kunyuma kula nukupufula unkolofwa ukukilania amayiga gala ngati kwīsilya, nukutēndēka unsebwē kuli Israēli ukwēndāmo ukukīndāmo.

²⁹⁶ Kētēsya Yehova mu mbili, ikuyoba, “Lutengano, yaga kimyemye.” Akabalilo kāko amayiga gātīkāga mu filoboko, mu mbelo gula, kangi u mōhēsī ukumyānda pa kilikyōsa, bo ulo, Umwene alinkuti, “Lutengano, batama.” Kangi ikyene kilinkumpilikila Umwene; imibelo na fyosa. Umwene aali Yehova. Amenī.

²⁹⁷ U Yehova yula ābagile ukwīma kwīsilya nukunyāfila ututōndobyā twa ndūngwa ukutīni pānja, ukuleka akēne kagwe ku kīsu nukutēndekigwa nkate, ukuswīla abāndu.

298 Umwēne ālīmīle nukwēga iswi sihano, pamo, utusyesye tuhano nu tuswi tubili, nukulyēsya maelifu mahano.

299 Umwene aali yo Lisyu. Amenī. Amenī. Umwene yo Lisyu, kangī Umwene ikuyaga bwīla Lisyu. Kangī kwa une ni nyūmba yāngu, uswe twisakubombelāga i Lisyu.

O, une ngulōnda ukumbona Umwēne,
ngulōnda ukukēta pa kisyo Kyāke,
Kula ukwimba bwilanabwila isya ipyāna
Lyāke ilyakupoka;
Pa ngīndi sya Lwīmīko, unko une ngufyusya
ilisyu lyāngu;
Akabalilo kāko imbasyo syōsa sikīndile,
kukāya pabumalikisyo, ukusangaluka bwila.

300 O, mwe! Ena. Pimba ulufuyulo bwa Lisyu. Lulipo ulufuyulo lukubuka ni Lisyu. Ima palapala ni Lisyu, kangī pimba ulufuyulo.

Unko uswe twipute.

301 Yeso, bo kikilo ikīngi, Ntwa, une nākūtīle, “O Yeso, ngimba Ugwe kulōndaga une mbombe fiki? Ngimba une mbagile ukubōmba fiki, Ntwa? Ukukēta ifindu ifi, kangī ukumanya isala iyi uswe tukwītūgasyāmo, ngimba une mbagile ukubōmba fiki, Ntwa? Ngimba une mbagile ukubōmba fiki?”

302 Une ngwiputīla akapanga akanini apa, Ntwa. Une ngwinogona isya njuni innini mu mboniboni, ifindu ifi fiyīle; kangī injuni isingī, isi syāli findu ifikulumba. Lōli pala fyālipo ifipālo fitatu fya isyēne, Ntwa. Lōli akabalilo kāko a Bāndūmi bālīngilēmō mula, sikālipo injuni nasimo syāsyele. Abatumigwa abanini bala bālī banunu, Ntwa, lōli une ngwitika ukuti kilipo ikindukimo itolo kifuki ukuboneka. Unko ikylene kiyege, Ntwa. Tubūmba uswe nukutupela uswe ukufuma pa njila Yāko. Uswe tuli—uswe tuli mfu. Ugwe gwe Mbumbandeko.

303 Pa lisiku lya kilabo Krismasi ili, Ntwa, uswe tukupalisya panongwa ya kyabupi kya Kyala, pakuti Kyala ikupa kwa uswe. Palema nalinga iki kikuyaga kimo, bo uswe tukwitika mu ndumbula syitu, a kanyikalilo ka bīputafifwani kamo aka lisiku ili abēne bagelīle ukubumba ilyene nukutendeka ikylene ukuya bo u—u mīsa, Kristi mīsa, lōli uswe tutikwīsa mu njila yila ya Santa Klausī ni mipiki gya Krismasi ni—ni fimogesyo. Loli uswe tukwisa mu Ngamu ya Ntwa Yeso, ukummwiputa Kyala gwa Kumwanya, uyu āpelīgwe mumbili, nyōfu bo uswe, nukwitugasya pakati pitu, ukututabula uswe; nukukubīlwa ulufuyulo ulwa Ngamu, ākubīlwa ulufuyulo lwa kipīngīka, ukwitikisya ikipānganio kya kīsu ukubīka Imanueli ku bufwe, ukuti Umwēne ābagile ukututwāla uswe ku Būmi Bwasyēpwa.

304 Ngimba yo ywāni uswe, Ntwa? Ngimba uswe twe ba ywāni, ukuti uswe tubagile ukubopa ulufuyulo lulikōsa? Kyala, tupelaga uswe basikalī bakifu. Une ngugabīka a masyu aga

kwa Ugwe, Tāta. Agēne lumo gāli makonyokekonyoke; makatale kangi mōnywa na mumo une njilile. Lōli, Tāta, bafwika abāndu aba panongwa ya kwītugasya nukupilikisya. Kangi a maka aga gātwele u Ntwa gwitu, nukuntwala Umwene kwa uswe apa panongwa ya Mpoki, mmasiku gabumalikisyo ili, agēne galinyenyemusyaga imbepo yiliyōsa nkati muno, Ntwa, ku bupīpi bwa Kwisa kwa Ntwa Yeso. Kiliyaga icyēne lulo, Tāta.

³⁰⁵ Bumbulusyaga ababine na bonywa aba bali pakati pa uswe. Pinya abakonyoka-ndumbula. Ntwa, uswe tuli. . . Uswe tubūkilē ukukinda ifīngi fiyo, indumbula yāngu yili ni fikoko fīngi fiyo pa kyēne, Ntwa, ukufuma ku mabwīte amakafu. Une ne mfumakubwīte gwaiyolo. Ndula une, Ntwa. Une ngufūmbwa ubutūli Bwāko. Ngusūma bōsa ubu ubumanyisigwe buyege kuli ubwīgane bumo. Une ngusūbila ubwēne bufumile pakuya, Ntwa. Ndula une, O Kyala. Kangi tula i kipanga iki. Kangi tusayaga uswe, palikimo.

³⁰⁶ Sayaga bāna banini. Une ngwīnogōna isya bīngi umwīsyūgu, abanini, abinitu abanini abapelakisa, abīnitu batisakukyāmbilila kalikōsa pānja. Kangi une—une ngusuma ukuti Ugwe kuyaga na bene nukubatula abene. Bapapo abene u Bumi bwa Syepwa, Ntwa. Ikyo kyo kikulumba ukukinda. . . ikyo kyo Kyābupi kya Krisimasi iki uswe tukulōnda, kyo Bumi bwa Yeso Kristi ukulagīla nu lindilila mu ndumbula yangu. Ikyo kyo iki une ngulonda, Ntwa.

³⁰⁷ Tusayaga uswe, palikimo lilino. Uswe tukubika a Masyu aga kwa Ugwe. Unko agēne gagwīle kulikōsa agēne gisakugwa, Ntwa. Kulikosa kuko indumbula yīgulīgwēmo siku, galitwala panja akabalilo akakulumba aka ubupoki, mu Ngamu ya Yeso. Amen.

³⁰⁸ Aligwesa uyu. . . Balinga bannganile Umwene? Yaga mbubopelo fiyo, munjila yiliyosa? O, une nunganile Umwene! Une nunganile Umwene. “Ntwa, ngimba Ugwe kulōndaga une mbombe fiki?”

³⁰⁹ Komma ukwībwa ubulumbilili ikilo iki. Umwe mumenye iki Krisimasi ikusanusya lilino? O, *Iki* kyo kikukūngīlwa kya Krisimasi. *Ili* lyo Lisyu lila. Ntwa, linga une mbagile itolo ukwileka nimwene, linga une mbagile itolo ukwisosyapo pa njila ukuti i Lisyu Lyako libagile ukulilingania Ilyene, Lyene ukwisila *muno*, ikyo kyo—ikyo kyo kindu ikikulumba ukukinda iki une nkimenye.

³¹⁰ Lilino une ngwinogona abene bali ni findu fimo abene bikulonda ukupa ku bāna. Lilino une ngusanusyaga ulukomano ukugomokesya kwa Nkundwe Neville. Kyala akusaye ugwe.

Nkundwe Neville.

U LUFUYULO KULI NŌNGWA YA LISYU KYA62-1223

(The Reproach For The Cause Of The Word)

Ubulumbilili ubu butwaligwe nu Nkundwe William Marrion Branham, ubu pakwanda bwatwaligwe nki Ngereza pa Ndungu kulubunju, Dezemba 23, 1962, ku Branham Tabernacle mu Jeffersonville, Indiana, U.S.A., bwegigwe pa busimbe bwa tepi ya magneto kangi busimbigwe kisitakutumula mu ki Ngereza. Ukusimba ukwa mu Kyangonde ubu bwasanusigwe nu kuyabanisigwa na ba Voice of God Recordings.

KYANGONDE

©2023 VGR, ALL RIGHTS RESERVED

VOICE OF GOD RECORDINGS

P.O. Box 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.

www.branham.org

Ukusasania isya kwegwelelakwegelela

Ukusoka isya kwegwelelakwegelela. Ubwabuke bosa bukanisigwe. Ilibuku ili libagile ukubindikisigwa mfikalatasi pa kompyuta ya kunyumba ukuti ufibombelege imbombo yuyugwe pamo ukubayabilako abangi, kisita kuhombigwa, fiyege fyombo fyakubombela imbombo pakusasania Inongwa inunu isya Yeso Kristi. Ilibuku ili likabagila ukuulisigwa, pamo ukubindigwa ukuti gayege mingimingi, pamo ukusanusigwa pa webusaiti, pamo ukubikigwa mmakina agakusungasunga, pamo ukusanusigwa mu ndimi isingi, pamo ukulibombela imbombo iyakusyagilamo ihela kisita kwitikisigwa mwakalata unsimbigwe ugwa Voice Of God Recordings®.

Linga kulonda upilike inyingi pamo ifyombo ifingi ifi filipo ulisimbilaga ku:

VOICE OF GOD RECORDINGS
P.O. Box 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.
www.branham.org